

Bu sayımızda

**Təhsil naziri
İctimai Şuranın üzvləri
ilə görüşüb**

→səh.2

**Məktəbəqədər
təhsilin dövlət standartı
təsdiq edilib**

→səh.4

**Rumniyada təhsil
alacaq şəxslərin
adları təsdiqlənib**

→səh.6

**"Belçikada
müsabiqədənəkar
təhsil almaq hüququ
qazandı"**

→səh.8

Gənc, çevik, səriştəli

Yeni direktorlar məktəb idarəetməsində

Azərbaycanda kənddən-şəhərə bütün məktəblər dəyişir. Təhsil müəssisələrinin görünüşü müasirləşir, müəllimləri gəncləşir. Təbii ki, belə məktəbləri idarə edənlər də çevik, səriştəli, bacarıqlı və peşəkar olmalıdırlar. Məktəblərə məhz bu tələblərə cavab verən layiqli direktorların göndərilməsi üçün mərhələli seçim prosesi həyata keçirilib və 4 mərhələni uğurla başa vuran müəllimlər direktor kimi işə başlayır. Bu günlərdə, konkret desək, sentyabrın 13-də 61 nəfər ümumi təhsil müəssisəsinin direktoru vəzifəsində işə başlayıb.

2018-ci ilin noyabr ayında elan edilmiş müsabiqənin nəticəsinə əsasən aparılan bu təyinatlardan biri Lənkəran rayonu Tükəvilə kənd orta məktəbi ilə bağlıdır. Belə ki, sözügedən məktəbin də yeni tədris ilində gənc, çevik, təşəbbüskar, fəal, səriştəli direktoru var.

Günay İsmayılova məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimidir. 12 il əvvəl Lənkəran Dövlət Universitetini bitirib məktəbə gələndə ilk dəfə sifdə daxil olduğu günü belə xatırlayır: "2007-ci ildə ali məktəbdən məzun olub məktəbə təyinat aldım. Amma ailə vəziyyətimlə bağlı bir il sonra təyinat yerimdə işə başlamağa bildim."

→Ardı səh.2

Azərbaycan postsovet məkanında müasir qiymətləndirmə sistemini tətbiq edən ilk ölkələrdəndir

Sentyabrın 23-də Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyasının (IAEA: International Association for Educational Assessment) "Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları" mövzusunda 45-ci illik beynəlxalq konfransının (IAEA 2019) rəsmi açılış mərasimi keçirilib. Beynəlxalq konfransın Azərbaycanı təşkilatçısı Dövlət İmtahan Mərkəzidir (DİM). DİM IAEA-nın üzvüdür və bu təşkilatın keçirdiyi tədbirlərdə mütəmadi olaraq iştirak edir. IAEA 1975-ci ildən başlayaraq hər il bu cür konfranslar keçirir. Ötən il konfranslar keçirir. Ötən il konfranslar keçirir. Ötən il konfranslar keçirir. Ötən il konfranslar keçirir.

bir konfrans keçirilən ilk ölkə olub. IAEA-nın illik konfransı ölkəmizdə ikinci dəfədir təşkil olunur. Bu il konfransın işində Azərbaycanla birgə 55 ölkədən 300-dən çox nümayəndə iştirak edir. Konfransın rəsmi açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndirilib. Tədbirdə IAEA prezidenti Rendi Bennett rəhbəri olduğu assosiasiyanın məqsədinin təhsilin qiymətləndirilməsi elmi və təcrübəsinin inkişafına peşəkar mübadilə vasitəsilə kömək etməkdən ibarət olduğunu bildirib. Vurğulayıb ki, tədbirə ev sahibliyi edən Azərbaycan Respublikası Dövlət İmtahan Mərkəzi IAEA-nın mövzularla zəngin

konfransın Azərbaycanı yenidən keçirilməsi üçün söyləyib. DİM maraqlı və informativ elmi proqram, habelə Xəzər dənizinin sahilində yerləşən gözəl Bakı şəhərində bir sıra sosial tədbirlər işləyib hazırlayıb. IAEA 2019 təhsilin qiymətləndirilməsini necə inkişaf etdirə biləcəyimiz ətrafında stimullaşdırıcı mübadilə ilə dolu xüsusi bir konfrans vəd edir. "Konfransın "Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları" mövzusu apardığımız araşdırmanın və tətbiq etdiyimiz təcrübənin mərkəzində qiymətləndirmənin məqsəd və istifadəsini qoyur. Qoy bu konfrans zəngin ideya və diskussiyalarla, habelə təşviq edəcəyi zəngin qar-

şılıqlı əlaqələrlə yadda qalsın. Təhsilin səmərəliliyini artırmaq və dünyanı daha da yaxşılaşdırmaq naminə birgə işləməyimizə kömək etsin" - deyən Rendi Bennett konfrans iştirakçılarına məhsuldar və xoş həftə arzulayıb. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının humanitar siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Fərəh Əliyeva Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyasının 45-ci illik beynəlxalq konfransının iştirakçılarında ünvanladığı təbrik məktubunu oxuyub.

→Ardı səh.3

42 ümumi təhsil müəssisəsində STEAM layihəsi

Təhsil Nazirliyi tərəfindən Bakı şəhərində yerləşən 42 ümumi təhsil müəssisəsində STEAM layihəsinin tətbiqinə başlanılıb.

Layihə çərçivəsində müəyyən edilmiş məktəblər üzrə tədris ümumilikdə 6000-dən çox 6-cı sinif şagirdi cəlb ediləcək.

STEAM təhsil metodu şagirdlərə beş sahənin, Elm (Science), Texnologiya (Technology), Mühəndislik (Engineering), İncəsənət (Art) və Riyaziyyatın (Math) birgə və inteqrasiya olunmuş şəkildə tədrisi ideyası üzərində qurulub.

Layihə ilə əlaqədar nazirlik tərəfindən steam.edu.az portalı da istifadəyə verilib.

Layihənin məqsədi müasir təhsil çağırışları əsasında inkişaf etmiş ölkələrdə tətbiq edilməyə başlanılan təhsil yeniliklərinin ölkəmizdə tətbiqi imkanlarının öyrənilməsi və tədrisidir.

Tarixin ən rəngarəng nəslı

"İndinin 12 yaşlı uşağı,
əvvəllərin 19 yaşlı gənci kimidir"

Son vaxtlar Z nəslı barədə çox danışılır. Bu nəslin nümayəndələri 1995-2010-cu illər arasında doğulanlardır. "Zetlər"lə bağlı mövzuya qəzetimizin ötən saylarında bir neçə dəfə toxunmuşuq. Onlar informasiya əsrinin yetirmələridirlər, belə demək mümkündürsə, rəqəmsallaşblar. Günləri smartfonla, kompüter arxasında keçir. Eyni zamanda, bir neçə işlə məşğul ola bilərlər. Kitab, dəftər, qələm, yazıb-poçmaq onlar üçün deyil: informasiyanı internetdən, sosial şəbəkələrdən əldə edən gənclərə vaxtı keçmiş bilik mən-

bələri necə cəlbədicə gələ bilər? "Zet" nəslı tam yeni insan tipi olduğundan maraqlı obyektdir. Təsəvvür edin: informasiyanı tez qavrayırlar, ancaq onlara lazım olmayanı cəmi 8 saniyəyə unudurlar. Axı onlar necə maraqlı olmaya bilərlər? Ancaq sən demə, heç də belə deyilməmiş. Psixoloqların qənaətinə görə, Y nəslı tarixin şahid olduğu ən rəngarəng və bəzən də ziddiyyətli şəxslərdir. Liderlik və menecment üzrə tanınmış ekspert Bryus Tulqan Y nəslinə tam bir kitab həsr edib - "Hədiyyə hər kəsə çatmayacaq: Y nəslini

necə idarə etməli". Müəllif də əmindir ki, həyata indiyə qədər "iqrik"lər kimi təzadlı nəsil gəlməyib...

Qəliz nəsil

B.Tulqan Y nəslini bir neçə həyat hadisəsi vasitəsilə izah etməyə başlayır: "Pərakəndə satış sistemində işləyən çox təcrübəli menecer mənə belə bir əhvalat danışdı. Mağazada alıcılarla çox kobud rəftar edən gənc bir satıcı varmış. Menecer onu qüsurlarını aradan qaldırmaq məqsədilə tənbeh edib. Satıcı qayıdıb ona nə desə yaxşıdır? "Bilirsiniz nə var? Mən onsuz da bu mağazanı satın almaq niyyətindəyəm. Əgər siz mənim əhvalımı pozmağa davam

etsəniz, dükanı alan kimi işdən ilk olaraq sizi çıxaracağam". Necə cavabdır?"

Səhiyyə sahəsində fəaliyyət göstərən konsaltinq şirkətlərindən birinin prezidenti Tulqana başqa bir əhvalatı nəql edir: "Bir dəfə 25 yaşlı bir gənc namizədlə işəgötürmə ilə bağlı görüş keçirdim. O, dərhal mənəndən öhdəlikləri, əməkhaqqı, kompensasiya və təminat paketi barədə soruşdu. Cavab alandan sonra isə dedi: "Bilirsiniz, mən çox ciddi şəkildə sörfinqlə məşğulam. Bu, mənim üçün çox vacibdir. Ona görə də bil-mək istəyirəm, münbət hava olanda sörfinqlə məşğul olmağım üçün mənə işə gec gəlməyə icazə verəcəksiniz?"

→Ardı səh.5

"Sabahın bünövrəsini birlikdə quraq"

Robot texnologiyasından istifadə məktəb təcrübəsinə innovasiya və yaradıcılıq gətirir

Səh.5

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 26-da Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının iqtisadiyyat və özəl sektorun inkişafı üzrə vitse-prezidenti Hans Piter Lankesin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva sentyabrın 25-də Bakı Nəqliyyat Agentliyinin "Koroğlu" Nəqliyyat Mübadilə Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər.
- Sentyabrın 24-də ölkə başçısı İlham Əliyev Xorvatiya Respublikasının, Litva Respublikasının və Fransa Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfirlərinin etimadnamələrini qəbul edib.
- Dövlət başçısı İlham Əliyev sentyabrın 23-də Quba rayonunun Quba-Qusar (9 km)-Alpan-Kürkün-Susay avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.
- Ölkə başçısı İlham Əliyev sentyabrın 21-də Musa Şaban oğlu Şəkiliyevin 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni, Xələf Ali oğlu Xələfovun isə "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif edilmələri haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 20-də Heydər Əliyev Mərkəzində "Əsrin müqaviləsi"nin 25 illiyi və Neftçilər Günü münasibətilə keçirilən mərasimdə iştirak edib. Dövlət başçısı İlham Əliyev tədbirdə nitq söyləyib.
- Sentyabrın 20-də dövlət başçısı İlham Əliyev Nizami Qulu oğlu Cəfərovun "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev sentyabrın 20-də Mehriban Nəzirova qızı İmanovanın Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun icraçı direktoru təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Təhsil naziri İctimai Şuranın üzvləri ilə görüşüb

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvləri ilə görüşüb.

Görüşdə Təhsil naziri nazirliyin ictimaiyyətlə qarşılıqlı fəaliyyəti istiqamətində görülən işlərdən danışıb. Nazir bildirib ki, Təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasında təhsillə bağlı məsələlərin həllində ictimai dəstək qazanılması üçün effektiv icra mexanizminin formalaşdırılması xüsusi önəm verilir və yeni yaradılan İctimai Şura bu baxımdan əhəmiyyətli rola malik olacaq. Nazirlik yanında bu qurumun yaradılmasında əsas məqsəd nazirliyin fəaliyyətində şəffaflığı artırmaq, təhsil sahəsində ictimaiyyətlə qarşılıqlı münasibəti gücləndirmək və maarifləndirmə işlərini genişləndirməkdir.

Görüşdə çıxış edən İctimai Şuranın üzvləri ictimaiyyət tərəfindən onlara göstərilən bu etimadın

madı doğruldacaqlarını qeyd edib və Şuranın fəaliyyətinin təhsillə bağlı müxtəlif məsələlərin ictimai müzakirəsinin və həllinin daha səmərəli təşkilinə xidmət edəcəyini bildiriblər.

Daha sonra Şuranın fəaliyyətinin təşkilatı məsələləri müzakirə edilib.

Sonda Təhsil naziri İctimai Şura üzvlərinə üzlük vəsiqələrini təqdim edib.

Təhsil sahəsində əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub

Sentyabrın 25-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov İsveçrə Konfederasiyasının Azərbaycan Respublikasına yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Muriyel Penveyre ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan və İsveçrə arasında təhsil sahəsində əlaqələrin cari vəziyyəti və gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib.

Həmin gün Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Dünya Bankının Cənubi Qafqaz üzrə Regional direktoru Sebastian Molineux ilə də görüşüb.

Görüş zamanı Ceyhun Bayramov "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nın müəyyən etdiyi hədəflərə uyğun olaraq aparılan islahatlar barədə qonaqlara məlumat verib və əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub.

Nazir müavini Şamaxıda vətəndaşları qəbul edib

Sentyabrın 20-də Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Şamaxı şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Şamaxı və Qobustan rayon sakinlərini qəbul edib.

2019-cu ilin sentyabr ayında Şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq həyata keçirilən qəbulda həmin rayonlarda müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak ediblər.

Nazir müavini vətəndaşların müraciət, şikayət və təkliflərini dinləyərək onların aradan qaldırılması, hər bir müraciətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli ilə bağlı tapşırıqlar verib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin işə qəbulu, dərslərin ar-

tırılması, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostrifikasiya) və digər məsələlərlə bağlı müraciət ediblər.

Daha sonra Firudin Qurbanov Şamaxı rayon Uşaq-Gənclər İdman Şahmat Məktəbində yaradılmış şəraitlə tanış olub, məktəbin müəllim heyəti ilə görüşüb və öz tövsiyələrini verib.

Nazir müavini, həmçinin Şamaxıda yerləşən Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində və Şamaxı şəhər İncəsənət Təhsili Mərkəzində olub. Firudin Qurbanov Şamaxı şəhər İncəsənət Təhsili Mərkəzində Şamaxı və Qobustandan olan gənc müəllimlərlə görüş keçirib, onlara ölkəmizdə həyata keçirilən təhsil islahatları barədə danışıb, öz tövsiyələrini verib.

Gənc, çevik, səriştəli

← Əvvəlki səh.1

Ruhiyə DAŞSALAHLI

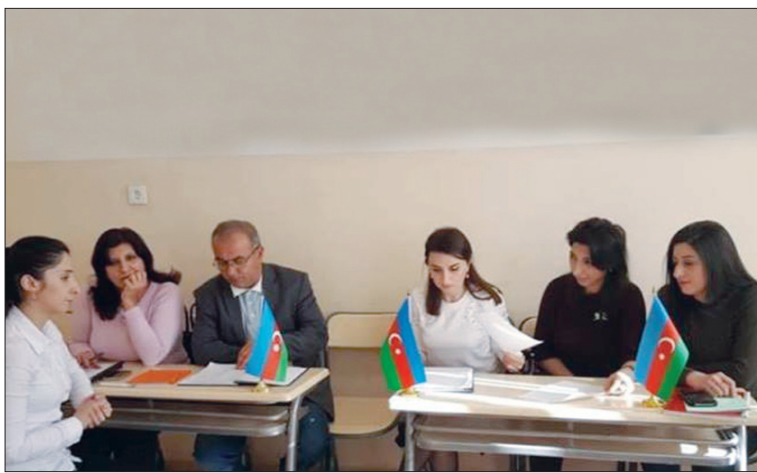
Sınıflərdə şagirdlər arasında qızların sayının nisbətən az olması diqqətimdən yayınmadı. Məktəb direktorunun təlimatı ilə evlərə gədim, ailələrlə söhbət edirdim. Gənc olaraq məktəbdə işə başlayan kimi qızların məktəblərə göndərilməsi üçün hər fürsətdə valideynlərlə söhbət edirdim. Həm məktəbdə gənc qadın müəllimin olması, həm də söhbətlərimiz işə yaradı və yavaş-yavaş sınıflərdə qızların sayı artmağa başladı. Təəssür edirəm ki, 2010-cu ilə qədər kənddən bir qız belə ali təhsil almamışdı. Amma artıq hər il məktəbimizdən ali məktəbə qəbul olunan olur".

Özü də qız anası olan Günay İsmayilovanın hazırda VIII sinifdə oxuyan yeganə övladı da bu məktəbin şagirdidir: "Qızımı da özümle rayon mərkəzindən 23 kilometr uzaqda olan məktəbə aparıb gətirirəm. Əslində, başqa məktəbə qoymaq üçün vaxtım imkan vermədiyi üçün öz məktəbimizə aparmaq məcburiyyətində qalmışam. Ancaq deyə bilərəm ki, məktəbimiz də verdiyi təhsilə görə başqa məktəblərdən geri qalmır".

"Etimada layiq olmaq üçün əlimdən gələni edəcəyəm"

Məktəbin keçmiş direktorunun təqaüd yaşına çatması ilə Günay müəllimin direktorluq məsələsi gündəmə gəlib. O vaxta qədər təşkilat işlərinə yerinə yetirilməsində fəallıq göstərdiyi üçün direktor vəzifəsinin icrası da məhz ona tapşırı-

Yeni direktorlar məktəb idarəetməsində

lib: "3 ildir ki, direktor vəzifəsini icra edir və direktorların işə qəbulu imtahanlarına qatılırdım. Nəhayət, bu il müsabiqədə göstərdiyim nəticələr mənə etimad göstərilməsinə imkan verdi. Belə bir şərait yaratdığına görə də dövlətimizə, Təhsil Nazirliyinə minnətdaram. Təyinatla gəldiyim üçün imtahan verib işə başlamağın məsuliyyətini hiss etməmişdim. Direktorların işə qəbulu üzrə müsabiqə bu həyəcanı və imtahanla, seçilmə vəzifəyə təyin olunmağın qururunu mənə yadırdı. Təbii ki, mən də bu etimada layiq olmaq üçün əlimdən gələni edəcəyəm".

Gənc direktorun sözlərinə görə, 2014-cü ildə istifadəyə verilən ən müasir məktəbdə 28 nəfərlik müəllim kollektivinə rəhbərlik etmək onun üçün bir başlanğıcdır: "Artıq bir neçə ildir ki, məktəbimizin göstəriciləri yüksəlib. Bu il 14 məzunumuzdan 4 nəfəri ali məktə-

bə, 1 nəfəri Tibb Kollecinə, 2 nəfəri isə peşə məktəbinə daxil oldu. Ötən il 2 qız məzunumuz ali məktəb tələbəsi adını qazandı. Onlardan biri 622 balla Azərbaycan Tibb Universitetinə daxil oldu. Bu, bizim indiyədək olan ən yüksək göstəricimiz olub".

Gənc məktəb direktoru işə fəal başlayacaq. Məktəbini idman meydanlarında da, yaradıcılıq sərğilərində də, bilik yarışlarında da eyni dərəcədə uğuru görmək istəyir: "Məktəblilərimiz 2 ildir ki, olimpiadalarla qatılır. Doğrudur, hələ yer tuta bilməmişik, ancaq bu yolda davam etməkdə qərarlıyıq. Sərbəst gülüş üzrə rayon səviyyəsində keçirilən yarışlarda Ramal adlı şagirdimiz birincilik qazanıb. Rəsm müsabiqələrinə də qatılan, ancaq hələlik yer tuta bilməyən şagirdimiz var. Onun bu bacarığında məktəbimizdəki tərtibat işlərində istifadə edirik".

"Direktor olaraq hədəflərimə nail olacağam"

Ələşrəf Bağırov Səmədabad kəndində doğulub, bu məktəbdə hərfləri, sözləri öyrənib. Ali təhsil almaq üçün kənddən çıxıb, təhsilini tamamlayan kimi geri qayıdıb. Azərbaycan Beynəlxalq Universitetinin məzununu kimi... Sözügedən universiteti Tarix-ictimaiyyət müəllimi ixtisası üzrə tamamlayıb. Rayon mərkəzindən 27 kilometrə qədər məsafədə yerləşən kənd məktəbinin müəllimi kimi işə başlayıb və qısa müddətdə nüfuz qazanıb. Nüfuzu yavaş-yavaş rayon mərkəzinə doğru yayılıb. Nəticədə sentyabrın 13-dən başlayaraq Goranboy rayonunun Səmədabad kənd tam orta məktəbində direktordur.

Əslində, direktorluğa 2017-ci ilin dekabrından başlayıb, əvəzədi şəxs olaraq. Səmədabad kənd tam

orta məktəbinin müəllimi 2011-ci ildən həm də Goranboy Rayon Təhsil Şöbəsinə metodist idi. Fəallığı ilə nəinki məktəbdə, elə rayon ərazisində də fərqlənirdi. Sonra gənc müəllimin direktorluğa namizədiyi verilib: "Ailəmdə müəllim çoxdur. Atamla anam da müəllim idilər. Evdə onlardan, məktəbdə müəllimlərdən öyrəndim. Sonra mənə böyük bacılarım da müəllim oldu. Evin ən kiçiyi idim. Odu ki, gözümü açandan hamını müəllim kimi gördüyümdən, başqa ixtisasın olmadığına inanırdım. Böyüyüb mən də müəllim oldum".

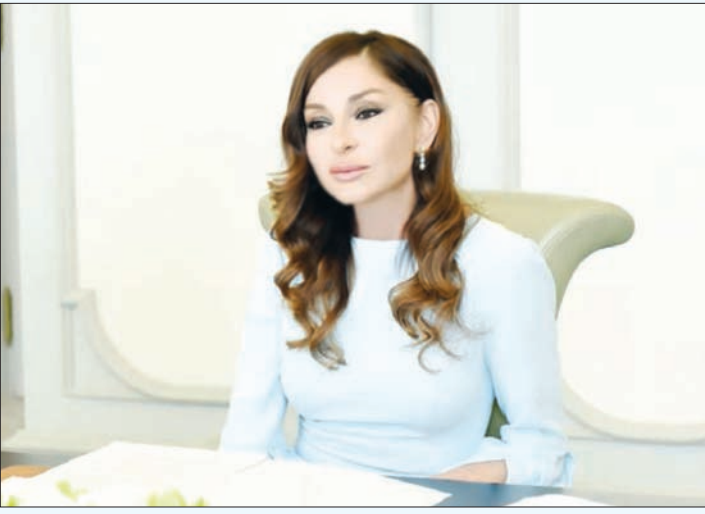
Ailədən gələn müəllimlik, deyəsən növbəti nəsildə də davam edəcək. Belə ki, Ələşrəf müəllimin uşaqları da müəllim ailəsində böyüyür. Həyat yoldaşı da özü kimi müəllimdir. Magistraturanı tamamladıqdan sonra o da rayona qayıdaraq peşə fəaliyyətinə başlayıb: "Bir qızım, bir oğlum var. Ancaq, düz, bil-

mirəm hansı müəllim olacaq. İndiki uşaqlar bizim kimi deyillər. Kurikulumla dərs keçirik onlara. Yeni təhsil proqramı ilə uşaqlar sərbəst böyüyür, fikrini istədiyi şəkildə ifadə edirlər. Heç bir məsələdə onları yönləndirmək mümkün olmur, öz istəyimizi diqqətə etmə bilmirik".

Səmədabad kəndində 220 yerlik məktəb binası 2011-ci ildən istifadəyə verilib. Beşyaşlı məktəbəhazırılıq qrupu da daxil olmaqla hazırda burada 163 şagird təhsil alır: "Builki məzunlarımızdan yüksək nəticələr gözləyirik. Ümumiyyətlə, şagirdlərimizin hazırlığına xüsusi diqqət yetiririk. Bu il və ötən il ali məktəblərə qəbul olunan məzunlarımızda sevinдик. Hər il gözümüzü güldürəcək şagirdlərimizin sayının artmasını istəyirik. Bunu hədəfimizə çevirmişik. Builki 1 məzunumuz ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanında iştirak etdi və Gəncə Dövlət Universitetinə qəbul olundu. Ötən ilki məzunlarımızdan isə biri Bakı Dövlət Universitetinə daxil olmuşdu".

Ələşrəf Bağırov məktəbin göstəricilərini yaxşılaşdırmaq üçün əlimdən gələni edəcək: "Müəllimlər məktəblərə imtahanla göndərilir. Həm müəllimlər, həm də direktorlar imtahanla seçilir. Şəffaf şəkildə keçən bu prosesin sonunda bacarıqlı olanlar vəzifəyə təyin olunurlar. Bu prosesin ən yaxşı tərəfi odur ki, imtahanın nəticələri dərhal bəlli olur. Mən də həyəcanlı günləri arxada qoydum. Ümid edirəm ki, direktor olaraq hədəflərimə nail olacağam, bir neçə il içərisində rəhbərlik etdiyim məktəbin nəticələrinin yaxşılaşdırılmasını təmin edə biləcəyəm. Çünki mənəndən gözlənilən budur. Ancaq bu yolla göstərilən etimadı doğrultmaq mümkündür".

Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın 45-ci illik konfransının iştirakçılarna

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Əziz qonaqlar!

Sizi Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın 45-ci illik konfransının açılışı münasibətilə səmimi qəlbədən salamlayıram. Belə mötəbər tədbirin ölkəmizin paytaxtında yenidən keçirilməsindən məmnunluğumu bildirirəm.

Bilənin qiymətləndirilməsi təhsil sahəsinin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Müxtəlif bilik və bacarıqların yoxlanılması zamanı nəticələrin obyektiv qiymətləndirilməsi və müasir ölçmə metodlarından istifadə edilməsi böyük əhəmiyyətə malikdir. "Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları" mövzusunda həsr olunan hazırkı konfrans bu baxımdan təhsildə qiymətləndirmənin keyfiyyətinin artırılmasına, eləcə də qiymətləndirmə və qərarvermədə yeni tendensiyaların yaradılmasına öz töhfəsini verəcəkdir.

Azərbaycanın təhsil sistemində son illərdə bir sıra uğurlar qazanılmışdır. Biz postsovet məkanında müasir qiymətləndirmə sistemini tətbiq edən ilk ölkələrdən biriyik. Sistemin fəaliyyəti cəmiyyətimiz və qiymətləndirməni təşkil edən forumlar tərəfindən indi də yüksək dəyərləndirilir. Ölkəmizdə, eyni zamanda, beynəlxalq qiymətləndirmənin inkişaf prinsiplərinə əsaslanaraq lazımı araşdırmalar aparılmış və bu istiqamətdə normativ-hüquqi baza təkmilləşdirilmişdir.

Qərar qəbul etmə prosesində qiymətləndirmənin etibarlılığı və daha düzgün qərar qəbul etmək üçün müvafiq qiymətləndirmə üsullarının müəyyən edilməsi aktual məsələlərdən biridir. Əminəm ki, 55 ölkədən 300-dən artıq ekspertin qatıldığı konfransımızda qiymətləndirmə sisteminin müxtəlif aspektləri ilə bağlı geniş müzakirələr yeni qiymətləndirmə texnologiyalarının səmərəli tətbiqində və standartların formalaşdırılmasında mühüm rol oynayacaqdır.

Hamınıza cansağlığı və gələcək fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Mehriban ƏLİYEVA,
Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti

Bakı şəhəri, 23 sentyabr 2019-cu il

Əvvəli səh.1

Tədbirdə çıxış edən DİM-in Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə konfransın Bakıda ilk dəfə 2007-ci ildə keçirildiyini xatırlayaraq deyir: "Əvvəlki tədbirimizdən artıq 12 il keçib. Bu müddət ərzində həm biz dəyişmişik, həm də dünya bir çox yeni nəzəri, mədəni və texnoloji yeniliklərin təsirinə məruz qalıb. Bütün bunlar da öz növbəsində öyrənməyə, öyrənməyə və ümumilikdə təhsilə təsirli ötürməyə. Bu cür böyük dəyişikliklər, heç şübhəsiz təhsildə qiymətləndirmədə də dəyişikliklərə səbəb olmalıdır. Artıq onilliklərdir ki, qiymətləndirmə təhsildə aktuallaşan prioritetlərdən birinə çevrilib və bu sahədə islahatların aparılması da əsas müzakirə mövzularından biridir".

M.Abbaszadə vurğulayıb ki, nailiyyətlərin sınağı və bu barədə ictimaiyyətlə hesabat verilməsi, uşaqların həyat imkanlarını genişləndirmək məqsədilə mövcud resurslardan istifadə barədə siyasətçiləri və cəmiyyəti aşkar məlumatlandırma biləcəklərini və vasitələrdən biri kimi görünürlük.

"Keçmiş təcrübəyə və ötən il Oksfordda "Qiymətləndirmə və böyük verilənlər" mövzusu üzrə keçirilən konfransın nəticələrinə əsaslanaraq sözləyə bilərəm ki, əksər qiymətləndirmələr zamanı məlumatların azlığı qarşıya çıxan problemlər arasında yer almır. Çünki əslində əksər hallarda aydın qərar qəbul etmək üçün kifayət qədər çox məlumat bazası olur. Buna görə də bu ilki konfransın mövzusu daha çox müzakirəyə ehtiyac duyulan istiqamətdə – "Qiymətləndirmə və qərar qəbul etmə" kimi müəyyən etdik. Məhz bu baxımdan, institusional islahat vasitəsi kimi təhsildə qiymətləndirməni

təşviq edən ən yaxşı qiymətləndirmə tədqiqatçıları və əsas şəxsləri konfransımıza dəvət etdik. Onlar sizə öz qiymətləndirməyə əsaslanan qərar qəbul etmənin müxtəlif perspektivlərini müzakirə edəcəklər". DİM sədri əlavə edib ki, bu sərəya ibtidai təhsildə test, dil biliklərinin qiymətləndirilməsi, qiymətləndirmə sistemləri, sinif qiymətləndirməsi, qiymətləndirmə fəlsəfələri, qiymətləndirmənin yoxlanılması sistemləri, qiymətləndirmənin tərtib olunması, müəllimlərin sertifikatlaşdırılması daxildir. Həmçinin, qərar qəbul etmə, siyasətin formalaşdırılması, ali təhsil, qiymətləndirmə strategiyaları, müəllim inkişafı, psixoloji qiymətləndirmə, müəllim hazırlığı və qiymətləndirmə, yazı işlərinin qiymətləndirilməsi, validlik, qiymətləndirmə metodları, müqayisəli tədqiqatlar, diaqnostik qiymətləndirmə, qiymətləndirmə standartları, testdə keyfiyyətin təmin olunması, seçim üçün qiymətləndirmə, texnologiya, qiymətləndirmə islahatları, qiymətləndirmənin tətbiqi modelləri, qəbul proqnozları, regional inkişaf müzakirə olunacaq əsas mövzulardır.

"Bundan əlavə, biz, Astana Dövlət Qulluğu üzrə Regional Xab tərəfindən dəstəklənən dövlət qulluğu panelini də bu ilki proqrama daxil etmişik. Ümid edirəm ki, panel sessiyaları və müzakirələr intellektual baxımdan stimullaşdırıcı və faydalı olacaq.

Biz yeni ideyaların yaranmasında, qarşılıqlı əməkdaşlığın qurulmasında çox maraqlıyıq! Biz buna çərşənbə günü Cambridge Assessment (Kembriç Qiymətləndirmə) ilə tərəfdaşlıq sazişi imzalamaqla başlayırıq. Biz təhsildə qiymətləndirmə üsullarının tətbiqi ilə əlaqədar olan hər bir kəslə əməkdaşlıq etməyə hazırıq və bunu səbirsizliklə gözləyirik.

Azərbaycan postsovet məkanında müasir qiymətləndirmə sistemini tətbiq edən ilk ölkələrdəndir

Bakıda IAEA 2019 beynəlxalq konfransı keçirilib

Tərəfdaşlarımız, sponsorlarımız və bütün bizə dəstək olanlarla birgə sizin Bakıya bu gəlişinizi xoş xatirələrlə zəngin və unudulmaz etməyə çalışmışıq!

Bu həftə burada toplaşan və Bakını yenidən təhsilin qiymətləndirilməsi üzrə müzakirələr mərkəzinə çevirən hər bir kəsə dərin təşəkkürümü bildirirəm".

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov ölkəmizdə bu cür nüfuzlu tədbirin təşkilinin əhəmiyyətini vurğulayıb. Diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyasının əsas istiqamətləri sırasında sərəştəyə əsaslanan təhsil məzmununun və yeni təhsil idarəetmə sisteminin yaradılması, ali təhsil müəssisələrinin təhsil-tədqiqat-innovasiya mərkəzlərinə çevrilməsi və yüksəkixəsisli kadrlar hazırlanmasının təmin edilməsi, rəqəbatqabiliyyətli mütəxəssislər yetişdirilməsi, həmçinin təhsilin beynəlmilləşdirilməsi imkanlarının genişləndirilməsi önəmli məsələlərdir. Son 6 ildə təhsilin keyfiyyətində xeyli irəliləyiş əldə edilib. Əldə olunan nailiyyətlərin gedişatını ölçmək üçün Azərbaycan bir sıra beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında iştirak edir. "Progress in International Reading Literacy Study" (PIRLS) – oxu bacarığının inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqatın nəticələrinə görə, Azərbaycanlı şagirdlərin 2016-cı ildə oxu bacarıqları 2011-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 462 balдан 472 bala yüksəlib və ya 10 bal artıb.

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil səviyyəsinin inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atılır. Son üç ildə 5 yaşlı uşaqların məktəbəqədər təhsilə cəlb göstəricisi 24 faizdən 75 faizə kimi artırılıb.

Ölkəmizdəki mərkəzləşdirilmiş imtahan modelinin yüksək səviyyədə şəffəflıq və rəqəbat əldə etməsi baxımdan həlledici rol olub.

Milli tədris proqramları gələcək əmək bazarının ehtiyaclarını ödəmək, öyrənlərin fərdi rifahına və xoşbəxtliyinə nail olmağa xidmət edir. Bu məqsəd üçün qiymətləndirmə siyasəti əsas aparıcıdır.

Nazir vurğulayıb ki, təhsil sistemini dünyada baş verən sürətli dəyişikliklərə uyğunlaşdırmaq əsas istiqamətlərdən biri olmalıdır.

"İnanıram ki, konfrans hamımızın bu sahədə ən yaxşı təcrübələrini mizə bölüşmək və qarşılaşdığımız ümumi problemləri müzakirə etmək üçün bir platforma olacaq".

Xarici işlər nazirinin müavini, ADA Universitetinin rektoru, səfir Hafiz Paşayev bildırıb ki, konfransın gündəmində duran məsələlər, o cümlədən qiymətləndirmə proseslərində texnologiyaların rolu, imtahan proseslərinə aid psixoloji tədqiqatların artırılması, təhsildə müəllimlərin yeri universitetlərin gündəlik işinə bilavasitə təsir edir.

Rektor bildırıb ki, təhsildə şəffəflıq və etibarlı qiymətləndirmə prosesinin inkişafı üçün Azərbaycan əhəmiyyətli irəliləyişlər əldə edib – sovet dönməindən qalan subyektiv və qərəzli qiymətləndirmə bilik və qabiliyyətləri aydınlaşdıran imtahan sistemi ilə əvəz olunub. Məhz bunun nəticəsində ölkədə həm universitetlərin keyfiyyəti, həm də onların məzun etdiyi insan kapitalının səviyyəsi müvafiq şəkildə qalxıb.

ADA Universitetinin təcrübəsini bölüşən H.Paşayev qeyd edib ki, onun rəhbərlik etdiyi ali təhsil ocağı ölkədə bakalavr proqramlarına qəbulda beynəlxalq SAT imtahanının nəticələrini nəzərə alan ilk universitet idi. SAT nəticələri ADA-nın əri-zə qəbulu prosesində tələb olunan digər sənədlər və daxili müsahibə

mərhələsinin nəticələri ilə birgə nəzərə alınır. Hazırda bu təcrübədən ölkəmiz digər universitetlərində də istifadə olunur.

H.Paşayev diqqətə çatdırıb ki, ADA Universiteti davamlı olaraq DİM ilə işləyərək ölkədə imtahan sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün yeni yollar və üsullar üzərində çalışır. Buna misal kimi, imtahanlar zamanı istifadə olunan sualların abituriyentlərin məntiqi və tənqidi düşüncə tərzini yoxlamağa istiqamətləndirildiyini göstərmək olar. Beləliklə, tələbələr əzbəçilikdən uzaqlaşaraq, təhlil və tənqid kimi vacib qabiliyyətlərin inkişaf etdirilməsi üçün ADA Universiteti ölkədə ilk dəfə olaraq orta məktəbin əhəmiyyətini vurğulamaq məqsədilə pilot layihəsi çərçivəsində ali təhsilə qəbul imtahanlarını orta təhsildən məzun imtahanlarının nəticələri ilə birləşdirdi. Belə ki, bu ildən fəaliyyətə başlayan ADA Məktəbinin məzunları ADA Universitetinin bakalavr pilləsinə məktəbin yekun daxili orta bal qiymətləndirmə sistemi (Cumulative Grade Point Average) əsasında qəbul olunacaqlar. H.Paşayev bu yeniliyin də ölkənin təhsil sistemində müsbət meyillər gətirəcəyinə inandığını deyib və bildırıb ki, ADA Universiteti dataya əsaslanan təhlil nəticəsində qəbul prosesini daha da təkmilləşdirəcək üçün DİM ilə əməkdaşlıqda humanitar və texniki elmlər üzrə bilikləri qiymətləndirəcək vahid imtahanın institusional həlli yollarını axtaracaq. Bu da məktəbliləri əlavə müəllimlə məşğul olmaq zərurətindən azad edəcək.

Orta məktəb mühitinin vacibliyini diqqətə çatdıran rektor H.Paşayev vurğulayıb ki, sinif mühiti tək şagirdlərə bilik və bacarıq vermək üçün deyil, həm də vətəndaş hazırlayan mühit kimi ləbuddür.

ADA Universitetinin rektoru konfrans müzakirələrinin nəticələrini dünyanın hər yerində təhsilin keyfiyyətinin qaldırılmasına xidmət edəcəyinə inamını ifadə edib.

Açılış mərasimində Kolumbiya Universitetindən (ABS) Amra

Sabik-El Rayessin videomüraciəti təqdim olunub. Müraciətdə Amra Sabik-El Rayess 2018-ci ildə ABS Departamenti və Azərbaycan Təhsil Nazirliyi tərəfindən ölkəmizə işə dəvət edildiyini, burada araşdırmalar apardığını xatırladı. Müraciətdə Azərbaycanca təhsilin inkişafına, təhsildə qiymətləndirməyə xüsusi önəm verildiyi, test praktikasının uğurlu olduğu, təhsil sisteminin tədriji çağırışlara uyğun olaraq dəyişdirilə biləcəyini vurğulandı.

Konfransda Böyük Britaniyanın Durham Universitetinin professoru Piter Tims "İlkin qiymətləndirmənin üstünlüyü: ibtidai təhsildə potensialın və inkişafın ölçülməsi" mövzusunda əsas məruzə ilə çıxış edib. O, məruzəsində ilkin təhsildə bilik və bacarıqların səmərəli qiymətləndirilməsini təşkil etməyin zəruriliyini bildırıb. Qeyd edib ki, təhsil proqramlarını indikindən daha qətiyyətli şəkildə tərtib etməklə fərdi problemlər yaranmamışdan əvvəl onları müəyyənləşdirib aradan qaldırmaq mümkün olar. Növbəti il ikinci bir qiymətləndirmənin aparılması daha ciddi şəkildə tələblərin xüsusi ehtiyaclarının müəyyən edilməsinə, onların il ərzində şagird, məktəb və ölkə səviyyəsində hesab, oxu, sosial və fiziki inkişaf sahələri üzrə inkişaf səviyyələrini ölçməyə kömək edəcək. Yeterli səviyyədə olmayan TIMSS (Riyaziyyat və Təbiət Elmləri üzrə Beynəlxalq Qiymətləndirmə Proqramı) və PISA (Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirilməsi Proqramı) kimi təhsil nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi tədqiqatlarına güvənməkdənsə, ilkin qiymətləndirmənin düzgün aparılması bütün təhsil sistemlərinin təsirinin dəyərləndirilməsi üçün təməl rolunu oynayacaqdır.

Piter Timsin fikrincə, dünyada təhsil sahəsində yüzlərlə ilkin qiymətləndirmənin fəaliyyət göstərdiyi bir dönmədə niyə bu sahədə böyük irəliləyişləri görmədiyimizi aydınlaşdırmaq ağılabatdır. Cavab isə budur ki, qarşılaşdığımız çağırışlar son dərəcə ciddidir. Bunların sırasın-

da bir neçə əsas olan aşağıdakılardır: uşaqların diqqət yayınlığı (qısa konsentrasiyası dövrü), onların çoxunun ilkin təhsilə başlayarkən oxuya və yazma bilməməsi, müvafiq məktəbəqədər tədris planının olmaması, cavabdehlik üzrə testin mənfii nəticələri və uşaqların bilik və bacarıqlarının ibtidai təhsil üzrə ekspertlər tərəfindən dəyərləndirilməsinə qarşı geniş yayılmış narazılıq.

Bu yaşda qısa, lakin daha əhatəli qiymətləndirmə aparılmalıdır. Bu qiymətləndirməni aparacaq prosesin eyni nəticələri olmalı, həm də müxtəlif dillər və mədəniyyətlərlə müqayisə edilə bilən olmalıdır. Həmin qiymətləndirmə prosesi müəllimlərin də rəğbətini qazanmalıdır. Bu məqsəddə tam nail olunmasa belə, bu qiymətləndirmə nəyin üzərində çalışılmalı olduğumuzu nümayiş etdirir.

Piter Tims irəli sürdüyü fikirləri konkret nümunələrlə əsaslandırdı.

Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın "Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları" mövzusunda 45-ci illik beynəlxalq konfransı sessiyalarla davam edib.

Konfrans çərçivəsində "İbtidai təhsildə test", "Dilin qiymətləndirilməsi", "Qiymətləndirmə sistemləri", "Sinif qiymətləndirməsi", "Qiymətləndirmə fəlsəfələri", "Qiymətləndirmənin yoxlanılması sistemləri", "Qiymətləndirmənin tərtib olunması", "İbtidai təhsildə test", "Müəllimlərin sertifikatlaşdırılması", "Qərar qəbul etmə" mövzularında sessiyalar keçirilib.

Sessiyalarda çıxış edənlər mövzularla bağlı apardıqları araşdırmalardan və təmsil etdikləri ölkələrin təcrübəsindən danışıblar.

Sessiyalarda bir sıra mövzularda məruzələr dinlənilib.

IAEA 2019 beynəlxalq konfransı sentyabrın 27-də başa çatıb.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 10 sentyabr tarixli 623s nömrəli Sərəncamının icrasının təmin edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 10 sentyabr tarixli 623s nömrəli Sərəncamının icrasını təmin etmək məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 10 sentyabr tarixli 623s nömrəli Sərəncamı icra və rəhbərlik üçün qəbul edilsin.
2. 2019/2020-ci tədris ili üçün Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan peşə təhsili müəssisələri üzrə tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsü təsdiq edilsin (əlavə olunur).
3. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinə (P.Yusifov) tapşırılsın:
 - 3.1. işəgötürən təşkilat və müəssisələrin tələbatına uyğun tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsündə də-

yişiklik edilməsi zərurəti yaran-dıqda, bu barədə təkliflərin Təhsil Nazirliyinə təqdim edilməsini;

3.2. peşə təhsili müəssisələri tərəfindən tələbə qəbuluna dair statistik hesabatların cari ilin noyabr ayının 1-nə qədər Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinə təqdim olunmasını;

3.3. tələbə qəbulu yerlərinin bölgüsünün peşə təhsili müəssisələrinə çatdırılmasını təmin etsin.

4. İnformasiya şöbəsi (E.Məmmədov) bu əmrin "Azərbaycan müəllimi" qəzetində və "Peşə təhsili və insan kapitalı" jurnalında dərc edilməsini təmin etsin.

5. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini İdris İsayevə həvalə olunsun.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının
Təhsil naziri

13 sentyabr 2019-cu il

Sumqayıt Dövlət Texniki Kollecinin 60 illik yubileyi qeyd edilib

Niyazi RƏHİMOV

Sentyabrın 25-də Sumqayıt Dövlət Universitetinin (SDU) nəzdində Sumqayıt Dövlət Texniki Kollecinin 60 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilib.

Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında təşkil olunan tədbirdən öncə Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Sumqayıt Dövlət Texniki Kollecinin maddi-texniki bazası ilə tanış olub, sinif otaqlarını gəzərək tədrisin keyfiyyəti ilə maraqlanıb. Kollecin müəllim-tələbə kollektivi ilə görüşən nazir müavini onları maraqlandıran sualları cavablandıraraq, bir sıra tövsiyələr verib.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninin səsləndirilməsi ilə başlayan yubiley tədbirini giriş sözü ilə açan kollecin direktoru Mətanət Piriquliyeva təhsil müəssisəsi barədə ətraflı məlumat verib, kollecin respublikamızda sənayenin inkişafında əhəmiyyətli rol oynadığını bildirdi. Kollecin 60 ildə keçirdiyi inkişaf yolundan, bu illər ərzində əldə etdiyi uğurlardan, qarşıda duran vəzifələrdən də söz açdı.

Tədbirdə çıxış edən Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov əvvəlcə Sumqayıtın sosial-iqtisadi inkişafından söz açıb və müasir Sumqayıtın ulu öndər Heydər Əliyevin əsəri olduğunu diqqətə çatdırıb. Ölkəmizdə aparılan uğurlu təhsil siyasətindən söz açan nazir müavini dövlət başçısı İlham Əliyevin təhsil

və təhsil işçilərinə göstərdiyi diqqət və qayğıdan danışıb.

Firudin Qurbanov kollecin fəaliyyətindən söz açaraq bildirdi ki, bu təhsil müəssisəsi yarandığı gündən indiyədək dövrün tələblərinə, əmək bazarına uyğun kadrların hazırlanması vəzifəsini layiqincə yerinə yetirir. Nazir müavini dünyanın sürətlə inkişaf etdiyini və buna görə də daim yeniliklərə hazır olmağın vacibliyini də vurğuladı.

Firudin Qurbanov çıxışının sonunda kollecin kollektivini təbrik edib və gələcək fə-

aliyyətlərində yeni-yeni uğurlar arzulayıb.

SDU-nun rektoru Elxan Hüseynov da öz növbəsində kollecin uğurlu fəaliyyətindən danışıb, müəllim-tələbə heyətinə təbriklərini çatdırıb.

Daha sonra Təhsil nazirinin müvafiq əmrinə əsasən, kollecin bir neçə əməkdaşı səmərəli fəaliyyətlərinə görə və kollecin 60 illik yubileyi münasibətilə təltif edilib.

Tədbirdə kollecin 60 illik fəaliyyətinə həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

Tədbir bədi hissə ilə davam etdirilib.

Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı təsdiq edilib

Nəriminə ALNAĞIYEVA,
Təhsil Nazirliyi Ümumi və məktəbəqədər təhsil şöbəsinin Məktəbəqədər təhsil sektorunun müdiri

Məktəbəqədər təhsil təhsilin ilk və vacib pilləsi olmaqla ailənin və cəmiyyətin maraqlarına uyğun olaraq, uşaqların erkən yaş dövründən intellektual, fiziki və psixi inkişafını, sadə əmək vərdislərinə və həyatı bacarıqlara yiyələnməsini, istedad və qabiliyyətinin üzə çıxarılmasını, sağlamlığının qorunmasını, estetik tərbiyəsini, məktəb təliminə hazırlığını, təbiətə və insanlara həssas münasibətinin formalaşmasını təmin edir.

Məktəbəqədər təhsil müasir dünyada insanı bir şəxsiyyət kimi formalaşdırır. Bu mərhələdə uşağın əldə etdiyi bilik və bacarıqlar gələcəkdə onun təhsilinə münasibətini və potensialını şərtləndirir.

Uşağın məktəbdəki uğurlu təhsili, şəxsiyyət kimi formalaşması, ictimai həyatda iştirak etməsi məktəbəqədər dövrdə qoyulmuş təməldən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Məktəbəqədər yaş uşağın fəal sosiallaşması, mədəni vərdisləri mənimsəməsi, mədəni və estetik hissələrin oyanması dövrüdür.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müntəzəm diqqət və qayğısı sayəsində və imzaladığı sərəncamların nəticəsi olaraq, məktəbəqədər təhsil sisteminə əsaslı keyfiyyət dəyişik-

liklərinin baş verməsi, məktəbəqədər təhsili həyata keçirən müəssisələrin müasir tələblərə cavab verən infrastrukturunun yaradılması istiqamətində görülən genişmiqyaslı tədbirlər bu təhsil pilləsinin inkişafının dövlət səviyyəsində prioritetliyinin real təzahürüdür.

"Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda uşaqların erkən yaş dövründə inkişafının səmərəli təhsil modelinə əsaslanan standartların hazırlanması strateji hədəflərdən biri kimi qarşıya qoyulmuşdur.

"Məktəbəqədər təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.0.2-ci və 5.2-ci maddələrinə əsasən, "Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı" hazırlanmış və Azərbaycan

Respublikası Nazirlər Kabinetinin 08.08.2019-cu il tarixli 351 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin fəaliyyəti Dövlət Standartına uyğun təşkil edilməlidir.

"Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsilin dövlət stan-

Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı əsasında Məktəbəqədər təhsilin kurikulumu hazırlanmışdır. Kurikulum təlim nəticələri və inkişaf sahələri üzrə məzmun standartlarının pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədidir.

darı" uşaqların, ailənin, cəmiyyətin və dövlətin tələbatına uyğun olaraq, elmi-pedaqoji prinsiplər əsasında hazırlanan məktəbəqədər təhsilin məzmununu, idarə olunmasını, maddi-texniki və tədris bazasını, infrastrukturunu, təhsilçilərin və təhsilverənlərin keyfiyyət göstəriciləri ilə bağlı tələbləri özündə əks etdirən normalar məcmusudur.

Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı məktəbəqədər təhsil sahəsində vahidliyi, təhsil proqramları və təhsil pillələri arasındakı varisliyi təmin edir.

Uşaqların bilik, bacarıq və vərdislərinin səviyyəsi dəyərləndirmə yolu ilə aparılacaq

Hər bir standart hər yaş qrupuna uyğun olaraq alt-standartlarla müəyyən edilir. Alt-standartları aşağıdakı kimi səciyyələndirmək olar:

- alt-standartlarda ümumi məzmun konkret məzmunla bölünür;
- alt-standartlar təlim məqsədlərinin müəyyən olunması üçün zəmin olan komponentləri əks etdirir;
- yaş qrupları artdıqca alt-standartlar dəyişir.

Alt-standartların yaş qrupları üzrə sadədən mürəkkəbə doğru dəyişməsi uşaqların inkişafının düzgün getməsinə, eyni zamanda uşaqların inkişafının izlənilməsi və dəyərləndirilməsi üçün imkan yaradır.

Hər yaş qrupu üçün standart təlim nəticəsi kimi ifadə olunur və hər yaşın sonunda həmin nəticələrə nail olunmalıdır. Hər bir yaş dövrünün təlim nəticələri inkişaf sahələri üzrə təsdiq edilir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 16 iyul 2010-cu il tarixli 137 nömrəli Qərarı ilə təsdiq

Əvvəlki sənəddə məktəbəqədər təhsilin dövlət standartının müəyyənəndirilməsində nəticəyönümlülük, şəxsiyyətyönümlülük, integrativlik prinsipləri, yeni sənəddə isə eyni zamanda, uşağın yönümlülük, inkişafyönümlülük, tələbyönümlülük, varislik, azərbaycanlıq və dünyəvilik didaktik prinsipləri əsas hesab olunur. Əvvəlki standartdan fərqli olaraq, məktəbəqədər təhsilin idarə olunmasında inkişafın monitorinqi, hesabatlılıq və məsuliyyətin bölüşdürülməsi prinsipləri əsas götürülmüşdür.

Yeni sənəddə məktəbəqədər təhsilin məzmunu uşaqlarda aşağıdakı keyfiyyətlərin ilkin səviyyədə formalaşmasını təmin olunmasına yönəldilir:

- cəmiyyətə sosial uyğunlaşma;
- birgəfəaliyyət və ünsiyyət mədəniyyəti;
- müstəqillik, məsuliyyət və cavabdehlik hissi, öz qüvvəsinə inam, iradi xüsusiyyətlər;
- müstəqil öyrənmə və sərbəst qərar qəbul etmə meylinin təşəkkülü;
- ətraf aləmin dərk olunması, təbiətə və insanlara həssas münasibət;
- bədii-estetik və yaradıcı dünyagörüşü;
- sağlamlığın qorunması istiqamətində gigiyenik bacarıqlar;
- özünün və digərlərinin hüquqlarına hörmət hissi.

Məktəbəqədər təhsilin davamı olaraq ibtidai təhsil vahid sistemdə birləşdirilib uşağın psixoloji və mədəni cəhətdən məktəb təliminə hazırlığının əsasını qoyur. Ümumi təhsil müəssisələrində təşkil olunan məktəbhazırlıq qruplarında işləyən müəllimlər Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartında məktəbhazırlıq təliminə qoyulan tələbləri nəzərə almalıdırlar. Məktəbəqədər təhsildən ibtidai təhsilə keçid zamanı varislik və fasiləsizlik prinsipi təmin olunmalıdır.

Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı əsasında Məktəbəqədər təhsilin kurikulumu hazırlanmışdır. Kurikulum təlim nəticələri və inkişaf sahələri üzrə məzmun standartlarının pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqinin aparılması sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədidir.

Məktəbəqədər təhsilin kurikulumunun məzmunu dövlət standartında müəyyənəndirilmiş aşağıdakı inkişaf sahələrini əhatə edir:

- fiziki inkişaf, sağlamlıq və təhlükəsizlik;
- idraki inkişaf;
- estetik və yaradıcı inkişaf;
- sosial-emosional inkişaf.

Məktəbəqədər təhsilin kurikulumunun məzmunu yalnız konkret inkişaf sahələri üzrə deyil, eyni zamanda uşaqların meyl və maraqları, fərdi xüsusiyyətləri, inkişaf xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq, integrativ şəkildə müəyyən edilir.

Kurikulumda məktəbəqədər yaşlı uşaqların ilkin həyatı bacarıq və vərdislərə yiyələnməsi tələb olunur, onlara gələcək həyat fəaliyyətində lazım olacaq bacarıq və vərdislərin, qabiliyyətlərin aşılanması ön plana çəkilir. Onların bir şəxsiyyət kimi formalaşmasını bünövrəsi qoyulur. Kurikulumda uşağın fəaliyyətinin təmin olunması və bacarıqların formalaşması onun bir subyekt kimi inkişaf etməsi üçün müvafiq təhsil şəraitinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Məktəbəqədər təhsilin kurikulumundan irəli gələn tələblər nəzərə alınaraq, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində işləyən pedaqoji işçilər üçün təlimlər təşkil ediləcək, metodik tövsiyələr və uşaqlar üçün təlim vəsaitləri hazırlanacaq.

Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı ölkədə bütün uşaqlara keyfiyyətli məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin göstərilməsi və məktəbəqədər təhsil sahəsində mövcud problemlərin həlli istiqamətində mühüm töhfələr verəcək.

“Sabahın bünövrəsini birlikdə quraq”

Ruhiyyə İBRAHİMOVA,
Bakı şəhəri 155 nömrəli tam orta məktəbin direktoru

Təhsil sistemi və onun məzmunu ölkənin gələcəyinə xidmət edir. Müasir dövrdə təhsil sistemi əsaslı şəkildə cəmiyyətin sosial-iqtisadi inkişafına təsir göstərir. Təsədüfi deyil ki, dünya alimləri XXI əsrdə qarşıda duran vəzifələrdən danışarkən, hər şeydən əvvəl, çalışırlar ki, təhsilin inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirsinlər. Oxucular razılaşsınlar ki, məktəb elmi əsaslarla idarə olunmursa, təhsilin keyfiyyəti vaxtı-vaxtında təhlil edilmirsə, monitorinqlər keçirilmirsə, belə müəssisədə keyfiyyətdən danışmaq olmaz.

2018-ci ilin sentyabr ayından rəhbərlik etdiyim Bakı şəhəri C.Məmmədov adına 155 nömrəli tam orta məktəbdə də ilk işim təhsilin keyfiyyətini təhlil etmək üçün monitorinqlər keçirmək oldu.

Məktəbimizdə keyfiyyətli təlim mühitinin yaradılması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirilir. Təhsil müəssisəsində təlim-tərbiyə prosesinin müasir tələblər səviyyəsində aparılması xüsusilə diqqətdə saxlanılır.

Məktəbimiz təhsillə bağlı həyata keçirilən layihə və müsabiqələrdə də həvəslə iştirak edir. Elə “Sabahın bünövrəsini birlikdə quraq” adlı təqdim etdiyimiz layihəmizin 2018-2019-cu tədris ilində Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsində qalib olması öz işinə yaradıcı yanaşan pedaqoji kollektivimiz üçün sevindirici bir hadisə oldu.

Son illər təhsildə müasir texnologiyaların tətbiqinin dünya standartları səviyyəsinə çatdırılması və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tədris prosesində geniş və hərtərəfli istifadəsinin təmin olunması məqsədi ilə Təhsil Nazirliyinin Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi (TŞİİ) tərəfindən müxtəlif layihələr və tədbirlər hazırlanmışdır. Layihə çərçivəsində ümumi təhsil

Robot texnologiyasından istifadə məktəb təcrübəsinə innovasiya və yaradıcılıq gətirir

müəssisələrinin informatika otaqlarına xüsusi olaraq “Lego Education” təhsil həllərinə uyğun sahələr tərtib edilmişdir, otaqlar xüsusi avadanlıqlarla təchiz olunur. Məktəb müəllimləri “Lego Education” təhsil həlləri üzrə xüsusi sertifikatı olan xarici mütəxəssislər tərəfindən təlimlərdən keçirilir. Müəllimlər təlimdə avadanlıq və proqram təminatlarından istifadə, robotların proqramlaşdırılması, təhsildə tətbiqi və inteqrasiyası barədə məlumat alır, robot texnologiyası və proqramlaşdırılması üzrə təməl biliklərə yiyələnir.

XXI əsrin ən son texnologiyası olan robot texnologiyasından istifadə gündəlik məktəb təcrübəsinə innovasiya və yaradıcılıq gətirir və professional müəllimlər üçün unikal həllər təklif edir. Dərslərdə diqqət robotların dizayn olunması və proqramlaşdırılmasına yönəlir. Şagirdlərin Lego konstruktörleri ilə qarşılıqlı fəaliyyəti yalnız fiziki fəaliyyətlə məhdudlaşmır, həm də rəqəmsal texnologiyalardan istifadə ilə ənənəvi tədris metodlarından kənara çıxır.

“Kiçik Akademiya”nın nəzdində Robotexnika kursları

Bakı şəhəri 155 nömrəli tam orta məktəb tərəfindən təqdim olunan “Sabahın bünövrəsini birlikdə quraq” adlı layihə Sabuncu rayon ibtidai sinif müəllimlərinin əhatə edir. Məktəbimizdə fəaliyyət göstərən “Kiçik Akademiya”nın nəzdində “Sabahın qurucuları” adlı Robotexnika kurslarının təşkil edilməsi nəzərdə tutulur.

Layihənin əsas məqsədi şagirdlərimizin Elm, Texnologiya, Mühəndislik, Riyaziyyat və

yaradıcılıq dünyasına ilk addımlarını atmağa kömək etməkdir. Bu layihənin əsasını XXI əsrin ən vacib bacarıqlarını kiçik yaşlardan tədris etməyi qarşısına məqsəd qoyan STEAM (Science, Technology, Engineering, Art & Math) təşkil etdiyindən proqram vasitəsi ilə uşaqları aktiv, yaradıcı olmağa təşviq etmək, praktiki robot dəstləri ilə işləmək bacarığını və yaradıcılığını təmin etmək, uşaqların diqqətini gücləndirmək, bədi bacarıqları artırmaq, məntiqi tərffəkkürünü və özünə inamı inkişaf etdirmək nəzərdə tutulmuşdur.

Görüləcək işlər: Sabuncu qəsəbəsində yerləşən 67, 68, 215, 170, o cümlədən 155 nömrəli tam orta məktəblər, hər məktəbdən 20 olmaqla (xüsusi testlər vasitəsi ilə) - 100 şagird seçiləcəkdir. Eyni zamanda hər məktəbdən 4 ibtidai sinif müəllimi (20 nəfər İKT bacarığı olan) seçiləcək və onlara “Mars Academy” şirkəti tərəfindən xüsusi proqram əsasında təlimlər keçiriləcək.

“Mənim ilk robotum”

Bakı şəhəri 155 nömrəli tam orta məktəbin bazasında “Mənim ilk Robotum” Akademiyası yaradılacaq. Bu akademiya professional təlimçi müəllimlər seçilmiş ibtidai sinif müəllimlərinə təlimlər keçəcəklər. Bu akademiya bir növ laboratoriya rolunu oynayacaqdır. Burada mütəmadi olaraq, layihə boyunca ibtidai sinif şagirdlərinə robotexnika, mühəndislik sahəsində yaradıcı dərslər keçiləcək.

Təlimlər Sabuncu qəsəbəsində yerləşən 67, 68, 215, 170 və 155 nömrəli məktəblərdən test üsulu ilə seçilmiş 20 müəllimin 2 qrup üzrə xüsusi robotexnika və mühəndislik kontenti olan 5 günlük (20 akademik məşğələ) iştirakını nəzərdə tutur. Təlim proqramına əsasən iştirakçıların kurs ərzində qazandıqları bacarıqlardan istifadə edərək müxtəlif fənlərin tədrisində faydalı olacaq interaktiv dərslər modellərini hazırlaması nəzərdə tutulub. Təlimlər xüsusi proqram əsasında Təhsil Nazirliyi ilə əməkdaşlıq edən “Edumedia Azərbaycan” MMC və “Mars Academy” ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində baş tutacaq.

Robotics dərslər

Robotics dərslərində uşaqlar sadə və daha mürəkkəb strukturlu robotları yığacaq, onları bloklardan qurulan kod vasitəsi ilə hərəkətə gətirməyi öyrənəcəklər. Robotları “canlandırmaq” üçün onları proqramlaşdırmanın əsas anlayışlarını öyrənəcək və proqram təminatı vasitəsi ilə biliklərini istifadə edəcəklər. Şagirdlər bunun üçün sensorlarla işləyəcək, hərəkət, təkrarlanma, gözləmə, səs, işıq və digər bloklarla tanış olacaqlar.

Yaş qrupu - 6-7 yaş
Müddət - 4 ay
İntensivlik - həftədə 2 dəfə 45 və ya 1 dəfə 90 dəqiqə.

Layihə inklüziv təhsil sahəsində də tam yenilik olacaq. Belə ki, inklüziv siniflərdə

məhz Robotics dərsləri uşaqlara qarşı hər hansı formada ayrı-seçkilik edilməsinin qarşısını alacaq, müxtəlif əlilliyi olanlara belə mükəmməl şəkildə təhsil almaq, uğur qazanmaq imkanı vermiş olacaq. Onun əsas vəzifəsi məhdud imkanlara malik insanları peşə hazırlığı üçün sərhəd tanımayan mühit yaratmaqdır. Layihənin davamlılığı məqsədilə aşağıda qeyd olunan digər işlərin də həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub:

- * “Mənim ilk Robotum” Akademiyasının yaradılması;
- * Əməkdaşlıq edilən məktəblərdə bu akademiyanın dayıq məntəqəsinin qurulması;
- * Peşəkar təlimçi heyətinin hazırlanması;
- * Həmin təlimçilərin öz məktəblərində bu işi peşəkarcasına davam etdirməsi;
- * Şagirdlər arasında müxtəlif yarış və müsabiqələrin keçirilməsi;
- * Bu müsabiqələrin məktəblərarası təşkili;
- * Şagirdlərin bu sahədə keçirilən yerli və beynəlxalq olimpiadalarla hazırlanması;
- * Digər yaş qrupları üçün istifadəsi nəzərdə tutulmuş Lego Robotların əldə edilməsi məqsədilə yeni layihə modellərinin hazırlanması.

Avqustun 20-dən start götürən və dekabrda yekunlaşacaq layihəmiz təlimatı və proqramı uyğun olaraq uğurla davam edir.

“Sabahın bünövrəsini” birlikdə qurmaq üçün səsimizə səs verənlərin daha çox olacağından əminik.

← Əvvəli səh.1

Rüstəm QARAXANLI

B.Tulqanın kitablarında Y nəslinin nümayəndələri barədə belə əhvalatlar çoxdur. Müəllifin fikrincə, insanları idarə etmək heç vaxt asan iş olmayıb. Personalla iş, bir çox hallarda istəklərinə zidd olan ehtiyac və gözləntilərin həllinə nail olmaq menecerlərin, belə demək mümkündürsə, “alınna yazılıb”. Ancaq əmək bazarına tam yeni baxışları və gözləntiləri olan nəslin çıxması bu münasibətləri lap qəlizləşdirir. “Mənə Y nəslini bağlı dünyanın hər yerindən əhvalatlar yazıb göndərir. Bütün bunlardan belə nəticəyə gəlmək olar ki, onları idarə etmək digər bütün nəsillərin nümayəndələri ilə münasibət qurmaqdan qat-qat çətinləşir”.

Gəlin menecerlərin şikayətləri ilə tanış olmağa davam edək:

- Onlar işə həddindən ziyadə şirdilmiş iddialarla gəlirlər;
- Xidməti pilləkənlə addım-addım qalsmağı sevmirlər;
- Ancaq ən maraqlı layihələrlə məşğul olmaq istəyirlər;
- Onları daimi nəzarətdə saxlamasa, bir də görəcəksən ki, şirkətin işləri qalıb kənar, özlərinə maraqlı nədirsə, onunla məşğul durlar;
- Əhvali-ruhiyyələrini pozmadan tənqid etməmək çox çətin;
- Həmişə tam əmindirlər ki, hamudan çox bilirlər;
- Düşünürlər ki, hər bir insan həyatında mütləq hansısa hədiyyəyə layiq görülməli...

“Mənə rəhbərlərin və menecerlərin böyük əksəriyyəti bu qənaətdədirlər ki, Y nəslinin nümayəndələrinin ətraf ələmi dərk etməsində problemləri mövcuddur” - yazan Tulqan hesab edir ki, əslində, bu gerçəkliyi tək “iqrik”lərə münasibətdə söyləmək də düzgün de-

Tarixin ən rəngarəng nəsli

“İndinin 12 yaşlı uşağı, əvvəllərin 19 yaşlı gənci kimidir”

Yil. Həmişə belə olub: gənclər əmək bazarına çıxanda mütləq yaşlı nəslə qıcıqlanırdılar. Karriyeralarının ilk illərində gənclər valideynlərinin, müəllimlərinin, dövlət müəssisələrinin himayəsindən qurtulmağa çalışırlar. Üzrlərinə məsuliyət götürməyə, nəyəse nail olmağa çalışırlar. Bəzilərinə alınır, digərlərinə isə yox. Odu ki, böyüklərin dünyasına gələn gənclərin daha yetkin nəslin nümayəndələri ilə münasibəti bir növ adi haldır.

Bununla belə, hər dəfə yeni nəslin əmək bazarına çıxışı oxsar münasibəti situasiyalara səbəb olsa da, bu proses hansısa yeniliklərlə müşayiət olunur. Yenilər özləri ilə tam fərqli, oyun qaydalarını dəyişməyə yönəlmiş nəslərə gətirirlər. “Düzdür, Y nəslindən olan əməkdaşları işə götürmək, işdə saxlamaq, motivasiya etmək çətin. Ancaq elə də ola bilər ki, məhz onlardan hansısa işçi-işəgötürən münasibətləri tarixində ən effektiv əməkdaş ola bilər. Sadəcə “iqrik”ləri idarə etməyi bacaranlar üçün” - deyər müəllif yazır.

Çətin uşaqlıq, qeyri-müəyyən gənclik

“İqrik”lərin uşaqlığı 1990-cı illərə düşür. Bu illərin mürəkkəbliyini yaşayanlar bilir. Götürək bizi. Postsovet məkanının sakinləri kimi nələri görmədik? Dünyanın iki geosiyasi qütbündən biri - Sovetlər İttifaqının fəsad-

lı, qanlı-qadalı çöküşü. Bu günədək davam edən hərbi münaqişələr. Təsəvvür edin ki, ötən əsrin son on illiyində başlayan müharibələr bu gün artıq Z nəslinin nümayəndələrinin həyatına son qoyur! “İqrik”lərin uşaqlıqlarını nəhəng iqtisadi sistemlərin dəyişməsi dövrünə təsadüf edir. İqtisadiyyatla bərabər dünyagörüşü, mentalitet və psixologiya da dəyişikliyə uğrayır. Bəs gənclik? XXI əsrin ilk illəri. Tam bir qeyri-müəyyənlik. Dərin transformasiyalar. Qloballaşma və texnoloji innovasiyalar. Məhz bunlar nəsil dəyişikliyinə təsir edən ən ciddi amillərdir.

Yuxarıda yazılanlar sizin üçün qorxulu bir mənzərə oldu? Y nəslinin nümayəndələri üçün heç bir narahatlıq yoxdur. Onlar özlərini rahat hiss edirlər. Axı Yer kürəsi bir dənədir və o,

hamımızdır. “İqrik”lər dövrün texnoloji üstünlüklərindən məharətlə yararlanaraq dünyanın istənilən yeri ilə əlaqə qura bilirlər. Bu dövrün obyektiv çətinlikləri də var: dünya sıx kommunikasiyalar hesabına getdikcə “kiçilir”. Onun hər hansı küncündə baş vermiş bir hadisə bütün qalan hissəsində insanların maddi və mənəvi durumuna təsir göstərmək iqtidarındadır. Dünya institutları - millətlər, dövlətlər, şəhərlər, bələdiyyələr, dini qurumlar, hətta məktəblər belə yaşamaq üçün transformasiya prosesini keçməlidirlər. Araşdırmalar asan və əlçatan olub. Hər kəs öz “işini”ni dərc edə bilər. Bitməyən informasiya axınına filtdən keçirmək çətinləşir. Bu gün düz olan, sabah yanlış olur. İstənilən innovativ məhsul tez köhnəlir. Bu gün təsəvvür edə bilmədiyimiz, sabah stereotipə çevrilə bilər. Həyat tempi getdikcə sürətlənir. Qısa - yaşamaq və mübarizə aparmaq çətinləşir.

Ancaq maraqlıdır ki, “iqrik”lər bu tələtlərlə fəonda özlərini rahat hiss edirlər. Çünki heç vaxt başqa dünyanı görməyiblər. Gözlərini açandan belə yaşayırlar. Qloballaşma Y nəslini üçün özünü kiçiltmə səbəbi ola bilməz. Əksinə, bu onlara imkan verir ki, özlərini dünyanın sa-

kinləri hesab etsinlər. Texnoloji yeniliklər “iqrik”lər üçün hakimiyyətə sahib olma və dünya ilə hamahəng olmaq imkanıdır. İctimai institutlar daimi transformasiya vəziyyətində ola bilərlər, ancaq bu, Y nəslini üçün əngəl deyil - onlar belə dəyişikliklərdən nəse əldə etməyə çalışırlar.

Y nəslinin özünə inamı və belə qeyri-müəyyənlik fonunda soyuqanlı olmasının səbəbi nədir? Tulqanın fikrincə, “iqrik”lərin uşaqlıq illərinə təsadüf edən X dövründən Y-ə keçid mərhələsində özünə dəyərvermə və özünü-nüsvəmə valideynlər üçün ən arzuolunan keyfiyyətlərə çevrilmişdilər. Yəni, bu uşaqlar ataları tərəfindən bir ruhdə tərbiyə olunublar. Y-lər uşaqlıq illərində valideynlərindən belə nəsihətlər eşidiblər: “Nə düşünürsünüz və

edirsinizsə, düz edirsiniz. Siz haqlısınız. Digər uşaqların necə oynadığına fikir verməyin. Bu, onların öz seçimləridir. Sizin işə təkrar olunmaz tərziniz var”. Tulqan yazır: “Bir tərəfdən baxanda, indi uşaqlar yaman tez böyüyürlər. Mən tez-tez deyirəm ki, indinin 12 yaşlı uşağı, əvvəllərin 19 yaşlı gənci kimidir. Digər tərəfdən, bu uşaqlar tez böyümələrinə baxmayaraq, təqribən 30 yaşlara kimi valideynləri ilə sıx əlaqədə olurlar. Belə demək mümkündürsə, onların tez yetişmələri uzunmüddətli yetkinləşməyə səbəb olur. Psixoloqlar deyirlər ki, Y nəslinin nümayəndələri özlərini tez yetkinləşmiş kimi aparırlar, ancaq həm də inkişafda gecikmiş gənclər təassüratı yaradırlar. Ona görə də mən deyirəm ki, indiki 30 yaşlılar, əvvəl 20 yaşlıları kimidirlər”.

Miflər

Tulqan hesab edir ki, dövrün rəngarəngliyi Y nəslinin nümayəndələrini vahid standart üzrə xarakterizə etməyə imkan vermir. “İqrik” nəslini etnik mənsubiyyət, coğrafiya, yaş, dil, maraqlar, həyat tərzi, dərisinin rəngi, antropo-

loji xarakteristika baxımından tarixin ən rəngarəng və təzadlı yetirmələridir. Ancaq bu, heç də o demək deyil ki, onlar özlərini cəmiyyətdən kənarda hiss edirlər, yaxud digərlərinin onlara qarşı düşmənçilik münasibəti mövcuddur. Əksinə, “iqrik”lər fərqlilik konsepsiyasını bir növ tam yeni səviyyəyə çıxarmağa nail olublar. “Mən bunu sonsuz və total rəngarənglik adlandırdım” - deyər Tulqan yazır. Y nəslinin nümayəndələri hesab edirlər ki, unikal həyat təcrübəsi, xarakterik keyfiyyətlər, fərqli antropoloji parametrləri olan insan sonsuz rəngarəngliyin nümunəsidir. Bu nəslin insanları ictimai institutlara çıxış əldə etmək üçün hər hansı standartlara uymaq niyyətində deyillər.

“İqrik”lərin işdə əsas gözləntiləri rəhbərlikdir. Onlar əməkdaşlar üçün qoyulmuş qaydalar və top-menecerlərin qərarları, habelə əmək şərtləri və məaş sistemi ilə razılaşmaya bilərlər. Rəhbərlərdən istəklərinin reallaşdırılmasını gözləyən “iqrik”lər azad şəkildə öz tələblərini irəli sürə bilərlər.

Kitabdan daha bir əhvalata müraciət edək. Y nəslinin nümayəndəsi nəql edir: “Mənim rəhbərim deyir ki, 5 ildən sonra filan nailiyyəti əldə edə biləcəksən. Çalışsın ki, ona inanım, özümü güclə saxlayıram, ancaq imkan olsaydı deyərdim: bilirsən dostum, nə qədər ağır olsa da deməliyəm ki, sən heç özün bilmirsən 5 ildən sonra harada olacaqsan”.

Daha bir əhvalat: “Mənim səfim hesab edir ki, işimə məsuliyyətsiz yanaşıram. Başa düşürəm, hardan belə qənaətə gəlib? Görək ona deyim ki, onunla birlikdə yorğunluqdan yuxılıb yatanadək layihələrimiz üzərində işləməyə hazırım”.

Tulqanın fikrincə, belə əhvalatlar Y nəslini barədə məntəfi imic formalaşdırır. Əslində isə bunların çoxu mifdir. “iqrik”lər işgüzar və yəqinçidirlər, ancaq fərqlidirlər. Məsələn, deyirlər ki, onlar işdə rəhbərliyə loyall deyillər. Əslində isə belə deyil: onlar sadəcə ənənəvi vassal-süzərəni münasibətlərini istəmirlər. Deyirlər ki, onlar ağır iş görmək istəmirlər, reallıq isə tam başqadır: onlar monoton işlərdən qaçırırlar. Şikayətlər var ki, “iqrik”lər dərhal vəzifə istəyirlər. Əslində isə onlar dərhal karyera qurmaq niyyətindədirlər. Eşidirik ki, Y-lər rəhbərlərin onları özünə işləmələrini istəyirlər. Heç də belə deyil: onlar təcrübəli menecerlərdən öyrənmək arzusunda dirlər. Guya fikir-zikirləri ancaq puldur. Xeyr, sadəcə olaraq bilmək istəyirlər: daha çox qazanmaq üçün nə etməliyəm?

P.S. Y nəslinin nümayəndələri 1980-ci illərin əvvəllərindən 1995-ci ilədək doğulanlardır. Onlara “next”, “raqəmsal” və “millenitlər” də deyilir.

Bizim gələcəyimiz təhsillə bağlıdır, sivil ölkələrin inkişafında ən aparıcı rol oynayan bilikdir, elmi-texniki tərəqqidir və biz də təhsilimizi bu istiqamətdə qururuq. Təhsil sahəsində aparılan islahatların vahid konsepsiyası, aydın strategiyası və konkret dövlət proqramı hazırlandı. Milli təhsil quruculuğunda yeniləşmə yeni məzmun və struktur dəyişiklikləri ilə müşayiət olundu. Hansı ölkənin ki, təhsili akademik dəyərlər üzərində qurulub, həmin ölkələr beynəlxalq rəqabətə ayaqlaşma bilən təhsil sahəsində böyük islahatlar aparır.

Milli təhsilimizin dünya ölkələrinin təhsilinə inteqrasiya prosesi sürətlə həyata keçirilir. Təhsilin məqsədi şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafını, müvafiq bacarıqların qazanılmasını təmin etməkdirsə, təlim bu məqsədə çatmaq üçün vasitədir. Bu məqsədə nail olmaq üçün təhsildə prinsiplilik, ideoloji hazırlıq başlıca meyar olmalıdır. Təhsili millətin gələcəyi hesab edən ulu öndər Heydər Əliyev təhsilin ən böyük məqsədini Azərbaycan vətəndaşı hazırlamaqda gördüdü, bu məsələdə gənclərin hərtərəfli inkişafına özül olan orta təhsilə daha çox üstünlük verirdi.

Təhsilin məzmunu və forması cəmiyyətin inkişafında baş verəcək dəyişikliklərin fəvqündə dayanmalıdır

İslam ƏSGƏROĞLU

İqtisadiyyatda, siyasətdə, mədəniyyətdə tənəzzül, irəliləyiş, təkamül də özünü məktəbdə göstərir. Biz gələcəyin vətəndaşını, şəxsiyyətini yetişdiririk. Fəaliyyətimizin istiqaməti göstərir ki, Azərbaycanın işıqlı gələcəyinin qurucuları şəərəfli yolu uğurla keçib gedəcək. İslahat proqramı ölkəmizin inkişafının yeni mərhələsində təhsil siyasətinin əsas istiqamətlərini müəyyən etməklə bu sistemin inkişafının, keyfiyyətinin və rəqabət qabiliyyətinin yüksəldilməsini təmin edir.

Cəmiyyət nəsil dəyişikliyinə səviyyəsi üçün narahatdır, çünki buna özü də cavabdehlik daşıyır. Cəmiyyət məktəbin hazırlığında maraqlıdır, məktəb də yetişdirdiklərinin gələcəyi üçün elə narahatdır, maraqlıdır. Vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması da məhz buradan keçir.

Təhsilin inkişafı ona yaradıcı münasibətdən asılıdır, yaradıcı münasibət isə qarşıya qoyulan məqsədə nail olmağa təminat verir. Təhsilin məzmunu və forması cəmiyyətin inkişafında baş verəcək dəyişikliklərin fəvqündə dayanmalıdır. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə desək, bizim gələcəyimiz təhsillə bağlıdır, bu, ölkəmizin, millətimizin gələcəyi məsələsidir. Azərbaycanda təhsilin səviyyəsi artır və biz buna çox sevinirik. Təhsil inkişaf perspektivlərimizi müəyyən edən başlıca sahədir. Dövlət büdcəsində ordudan sonra ən böyük vəsaitin məhz təhsil sahəsinə ayrılması Azərbaycanın intellektual gələcəyi naminə atılmış mühüm və qətiyyətli addımdır.

Qeyd edək ki, məktəb direktorunun şəxsi keyfiyyətləri, səviyyəsi, hazırlığı, təşkilatçılıq qabiliyyəti müəllim üçün bir örnəkdir. Məktəbin formalaşması onun adının artması üçün nə qədər önəmlidirsə, müdərəqqi ənənənin davam etdirilməsi bir o qədər vacibdir...

Məktəb bir mərkəzdən idarə olunur, öz-özlüyündə hamının ümdə işi, vəzifəsi budur və bu cəhətdən müəllimin işi ağır və məsuliyyətlidir. Şagird müstəqil olmaq, hökm vermək, qərara öz ağılı və düşüncəsi ilə gəlmək istəyir, ona bu sahədə yaxın köməkçi həm də öz müəllimidir - peşə əxlaqının görünməyən tərəflərindən biri də budur. Məktəb, təhsil elə bir sahədir ki, hər gün müəllimin təkmilləşməyə, yeniləşməyə və həyatda olan yenilikləri öz dərslərinə tətbiq etməyə ehtiyac duyulur. Məktəb direktoru müəllimlərlə işləyərkən onlara həm məktəbin gözəl ənənələrini yaşatmağı tövsiyə edir, həm də yaxşı müəllim olmağın əsas məqamlarını aşılayır, təcrübəli müəllimlərin gənc həmkarlarını hamiliyə götürməsinə şərait yaradır, bir sözlə, müəllimlərin arasında işbirliyi yaratmağa səy göstərir.

İdarəetmənin keyfiyyətinə müsbət təsir göstərən amillərdən biri də məktəb-valideyn əlaqələrinin tənzimlənməsidir. İnkişaf etmiş ölkələrdə valideynlər məktəbin idarə olunmasında iştirak edirlər. Valideynlərin təmsil olunduğu qurum idarəetmədə əsas amil hesab olunur və məktəb rəhbərliyi onları doğru-düzgün istiqamətə yönəltməlidir. İnzibati idarə və elmi-metodik xidmət müəssisələrinin əməkdaşları məktəbə gələrkən uşaq özüünüidara təşkilatları ilə yanaşı, bu qurumla da maraqla-

nlb, onlarla görüşüb söhbət etməli, fəaliyyətlərinə dəstək verməlidir. Peşəkar rəhbərlik sahəsində aparılan tədqiqatlar məhiyyətə mübahisəli xarakter daşıyır, idarəetmədə kollegiyallıq prinsipinin gözənilməsi demokratik dəyərlər baxımından əvəzsizdir. Hələ sovetlər dönməndən qalan maarifiyə şura-təhsil şurası məktəblərdəki idarəetmənin struktur cəhətdən formalaşmasında mühüm rol oynayır. Pedaqoji şura məktəbdə daimi fəaliyyət göstərən kollegial orqandır. Pedaqoji işçilərinin təmsil olunduğu şura iş planında məktəbin təlim-tərbiyə sahəsindəki bütün problemlərini əhatə edir.

Təlim-tərbiyə prosesini inkişaf etdirmək və təkmilləşdirmək, müəllimlərin və tərtibçilərin peşə ustalığını, yaradıcılıq meylini yüksəltmək məqsədilə pedaqoji şuralar yaradılıb ki, məktəb fəaliyyətinin əsas məsələlərini demokratik prinsiplər əsasında həll etsin. Məktəblər bu qurumun fəaliyyətinə bu günün tələbləri gözü ilə baxıb, onun fəaliyyət istiqamətində dəyişiklik etməlidirlər. Burada qoyulan məsələlərin də cəmiyyət üçün çıxarılmasına bəzən bir lüzum da görünür, ehtiyac hiss olunur. Cəmiyyət üçün məktəbdə baş verənlər maraqlıdır, pedaqoji şuralar cəmiyyətin bu marağı istiqamətində bəzi məqamlara diqqət yetirməlidirlər.

Azərbaycan təhsil sisteminə həyata keçirilən islahatlar, ilk növbədə şagird şəxsiyyətinin formalaşmasına yönəlmişdir. Bu məqsədlə yeni pedaqoji texnologiyaların tətbiqi vacibdir. Məktəbdə müəllimlərin qarşısına qoyulan tələblərin düzgün icrasına rəhbərlik tərəfindən nəzarət həyata keçirilir.

Kollektivin gənc müəllimlərinə rəhbərlik öz bacarıq və qabiliyyətlərini göstərmək üçün pedaqoji-psixoloji mühit yaratmalıdır ki, onların "açıq dərs"lərini təşkil edərkən qarşılıqlı tədrisdən yola ilə bir-birinin əməkdaşlığına zəmin yarandı, aralarında işbirliyi formalaşsın. Direktorun ən ümdə bir arzu-istəyi də o olur ki, məktəbdə yaxşı müəllimin özünəməxsus nəfəsi, duyumu, dəst-xətti görünsün. O, dərsi dinlənilən müəllimə ən əvvəl fərdi söhbət edir, imkanı çatdıran metodik və pedaqoji tövsiyə xarakterli ədəbiyyatla onu tanış edir.

Metodik göstərişləri həyata keçirəndə tələsikliyə yol verilməməlidir, mühüm əhəmiyyət kəsb edən pedaqoji məqamlar formal xarakter almamalıdır. Bir də ən vacibi odur ki, dinlənilmiş dərsin təhlili yubandırılmamalı, təhlil elə həmin günə təyin olunmalıdır, üzrlü səbəbdən həmin gün bu baş tutmasa, onda növbəti günə təyin etmək lazımdır. Təhlilin obyektiv, məzmunlu olması çox vacibdir. Bu dərslər yaradıcı xarakterli, nümunəvi olduğundan keyfiyyətliliklər, öyrəniləsi məqamlar olur və bu cəhətdən düzgün və obyektiv təhlilə önəm verilməlidir.

Təhsildə elmi və texnoloji innovasiyaların daimi dəstəyi olmadan inkişaf mümkün ola bilməz. Buna görə də Azərbaycan gənclərinin intellektual potensialını yüksəltmək məqsədini güdən təhsil proqramlarının daimi təkmilləşməsi və keyfiyyətinin artırılması son dərəcə vacibdir. XXI əsr məktəbi qarşıya yeni tələblər qoyur. Bu tələblərin həyata keçirilməsində interaktiv metodların böyük əhəmiyyəti vardır. Şa-

girdlərin şəxsiyyət kimi formalaşmasında müasir dərsin imkanları daha çoxdur. Şagirdlər fəal düşünmə bacarığına yiyələnir, digər fikirləri təsdiq etməyi bacarır, daha yaradıcı olur, nitq qabiliyyəti inkişaf edir.

Pedaqoji təxəyyülə malik olan müəllim öz fəaliyyətinin nəticəsini qabaqcadan görə bilər, şagirdin gələcəyini düzgün görüb onu istiqamətləndirməyi bacarır, onda hansı keyfiyyətləri inkişaf etdirməyin mümkün olduğunu yəqin edir. Müəllim əməyini təhlil edərkən bir sıra mühüm anlayışlara istinad etmək lazımdır. Bu cür anlayışlara pedaqoji fəaliyyət, pedaqoji ünsiyyət, pedaqoji məqsəd, pedaqoji situasiya, pedaqoji fəaliyyətin priyomları, şəxsiyyəti aid edə bilirik.

Müəllim kollektivinin fəaliyyətindəki məqsədyönlülüüyü və mütəşəkkilliliyi məktəb işinin nəticəsi üçün ümumi məsuliyyətlilik doğurur. A.S.Makarenko dəfələrlə qeyd etmişdir ki, yalnız vahid məqsədə və əxlaqi münasibətlərə malik olan mütəşəkkil müəllim kollektivi uşaqları tərbiyə etməyə və onların şəxsiyyətini formalaşdırmağa qabilir.

Müəllim dərse hazırlıq prosesində vaxta qənaət etmək məqsədilə işini səmərəli təşkil etməlidir. Bundan ötrü isə o, bütün daxili imkanlarından istifadə etməli, tədris materialları üzərində aparılan işi məqsədəmüvafiq ardıcılıqla yerinə yetirməlidir. Müəllim müntəzəm surətdə hər dərsə qabaqcadan ciddi hazırlaşmalıdır. Öyrətməyin yollarının, üsullarının, metodlarının düzgün tətbiqini təmin edən texnologiyaları mənimsəmək günün reallığıdır. Pedaqoji prosesin bütün incəliklərini öyrənməklə bərabər, o, eyni zamanda öz təcrübəsini həmkar yoldaşları ilə də bölüşüb onların pedaqoji ustalığının təkmilləşməsinə kömək göstərməlidir.

Bu günün müəllimi öz işini yeni müstəvidə qurmağı, şagirdlərlə, valideynlərlə, həmkarları ilə yeni tərdə qarşılıqlı fəaliyyətə olmalıdır. Müəllim dərslərini səmərəli qurmaq üçün ona təqdim edilən çoxsaylı və müxtəlif səviyyəli tapşırıqlardan məqsədyönlü istifadə etməklə bütün şagirdlərin dövlət standartlarının tələblərinə cavab verəsinə nail ola bilər.

Təhsil o zaman keyfiyyətli hesab edilir ki, tədris prosesinə istiqamət verən və onu inkişaf etdirən müəllimlərin bilikləri müasir tələblərə cavab versin. Təlimin səmərəliliyinin artırılması və keyfiyyətinin yüksəldilməsi təhsil işçilərinin başlıca vəzifəsidir, şagird milli, ümumbəşəri bilikləri və mənəvi keyfiyyətləri məktəbdə müəllimin köməyi ilə mənimsəyir.

Məktəbdə ideya-mənəvi hazırlıq işlərinin əsasını müəllimlərin yüksək pedaqoji ustalığı və şəxsi təhsili təşkil edir. Düşüncəyə pedaqoji mühitin təsiri nəinki şəərəfli peşəyə məsuliyyət hissi ilə yanaşmağa, bu sahədə daim axtarışlar aparmağa, müasir dövrlə ayaqlaşmağa, bilik və bacarığını savadlı şagirdlərin yetişdirilməsinə sərf etməyə vadar edir. Yeni texnologiyalar əsasında dərs metodlarını təqdir etsək də, təcrübəli müəllimlərin təcrübəsindən də tez-tez istifadə edilməsini, çətinliyə düşəndə onlardan öyrənməyi də lazım bilib gənc həmkarlarımıza tövsiyə edirik.

Dərs planının hazırlanması vacib mərhələdir. Onun həm müəllimin inkişaf etməsi, həm də təlim prosesinin idarə olunması baxımından əhəmiyyəti vardır. Ona görə də dərs planının hazırlanmasına ciddi yanaşılmalıdır. Dərsin problem xarakterli olması onun hər hansı didaktik vəzifənin həllinə zəruri bir problem kimi yanaşılmasından irəli gəlir. Hər dərsin müvafiq məqsədinin həll olunması istiqamətində zəruri olan problem müəyyənəşdirilir. Dərs didaktikanın mühüm obyektivi kimi bu günə qədər öyrənilməkdə davam edir, mühüm pedaqoji məsələ kimi araşdırılır. Eləcə də dərsdə psixoloji tələblər, şagirdlərin mühüm xüsusiyyətləri psixologiyada öyrənilir. Pedaqoji psixologiya dərsin psixoloji məqamlarından danışmaqla onu daha çox araşdırmağa səy göstərir.

İslahatın ən böyük uğurlarından biri məktəblərimizdə təlim prosesinin yeniləşməsinə təminat edən fənn kurikulumlarının hazırlanmasıdır. Kurikulum islahatının müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi, ilk növbədə müəllimin nəzəri, pedaqoji, psixoloji hazırlığından asılıdır. Əsl müəllim hərəketi, davranışı, münasibəti, savadı, intellekti ilə şagirdlərin rəğbətini qazanmalıdır. Təhsildə əsas sima, ən nüfuzlu şəxs olan müəllim adını daşımaq, bu ada layiq olmaq şəərəfli və məsuliyyətli bir işdir. Xalqımız müəllimə böyük hörmət və ehtiram bəsləyir, ona elm, bilik, ədəb və mərifət daşıyıcısı kimi baxır.

Rumniyada təhsil alacaq şəxslərin adları təsdiqlənib

Rumniyanın Milli Təhsil Nazirliyi ilə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair bağlanmış müqavilə əsasında 2019-2020-ci tədris ili üzrə Rumniya ali təhsil müəssisələrində təhsil üçün keçirilmiş müsabiqənin nəticələri elan edilib. Nəticələrə görə, 2 Azərbaycan vətəndaşının namizətləri müsbət qiymətləndirilib.

Qalib namizədlər Rumniyanın "University Oil Gas Ploiesti" və "University of

Bucharest" ali təhsil müəssisələrində magistratura səviyyəsində mühəndislik və humanitar ixtisas istiqamətləri üzrə təhsil alacaqlar.

Qeyd edək ki, təqaüd proqramının tələblərinə uyğun olaraq, tələbələr 1 il müddətində ödənişsiz rumın dili hazırlığına cəlb olunacaqlar. Bununla yanaşı, onların təhsil haqqı, yataqxana xərci, aylıq təqaüd və tibbi sığorta xərcləri Rumniya tərəfindən, yol xərci isə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən qarşılanacaq.

Məlumat üçün bildiririk ki, müvafiq təqaüd proqramı barədə cari ilin 27 fevral tarixində elan verilib.

STUDY IN SOUTH KOREA

Koreyada 2020-2021-ci tədris ili üzrə təqaüd proqramı

Koreya Respublikası tərəfindən 2020-2021-ci tədris ili üzrə təqaüd proqramı elan edilib.

Bakalavriat səviyyəsi üzrə elan olunan təqaüd proqramına 18 oktyabr 2019-cu il tarixinədək müraciət edilə bilər.

Proqramda iştirak etmək istəyənlər sənədlərini qeyd edilən tarixədək Koreya Respublikasının Azərbaycandakı səfirliyinə

təqdim etməlidirlər.

Təqaüd proqramı çərçivəsində təhsilə dair əlavə məlumatlarla elan vasitəsilə tanış ola bilərsiniz.

ADPU-nun Şəki filialında "Bir" Tələbə-Könüllü Proqramının yeni təqdimatı

Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə yaradılmış "Bir" Tələbə-Könüllü Proqramı artıq bir neçə ildir ki, öz layihələrini uğurla həyata keçirməkdədir.

Tələbə-könüllülər ölkəmizdə bir sıra irimiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsində fəal iştirak edirlər. Proqram Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan Bakı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şəki, Masallı, Lənkəran şəhərlərində fəaliyyət göstərən 21 ali və 16 orta ixtisas təhsili müəssisələrini əhatə edir. Hazırda bu layihə iştirakçıları olan tələbələr

sayı 23 min nəfərdən çoxdur.

Azərbaycanda gələcəkdə mötəbər idman yarışlarının və mədəniyyət tədbirlərinin davam edəcəyini nəzərə alaraq, Təhsil Nazirliyi sentyabrın 23-dən oktyabrın 26-dək ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində "Bir" Tələbə-Könüllü Proqramının yeni təqdimatını keçirəcəkdir.

Qrafikə uyğun olaraq, ADPU-nun Şəki filialında proqramın yeni təqdimatı sentyabrın 26-da keçirilib. Qeyd edək ki, ADPU-nun Şəki filialı üzrə "Bir" Tələbə-Könüllü Proqramının iştirakçılarının sayı 35 nəfərdən çoxdur.

Ukraynalı professor NDU-nun tələbələrə mühazirə keçib

Ukraynadan dəvət edilən Uşaq Kardiocərrahiyyə və Kardiologiya mərkəzinin direktoru, tibb elmləri doktoru, professor İlya Yemets Naxçıvan Dövlət Universiteti (NDU) Tibb fakültəsi tələbələrə mühazirə keçib.

Professor gələcəyin həkim kadrlarına peşə fəaliyyətlərində elmi-tədqiqat işlərinin önəmindən, təcrübə dərslərinə qədər əhəmiyyətli olduğundan danışmış. 3 günlük uşaqların üzərində aparılan açıq ürək cərrahiyyə metodlarından ətraflı məlumat verilib. Hamiləliyin 18-ci həftəsində belə ürək problemlərinin aradan qaldırılmasının mər-

kəzin əsas fəaliyyəti olduğunu ön çəkən qonaq mərkəzdə indiyə qədər 17000-ə qədər əməliyyatın keçirildiyini vurğulayıb. Qeyd edilib ki, klapanların çatışmaması, aorta klapanlarında olan qüsurlar mərkəzdə müayinə və müalicə olunur. Professor hətta bədənin heç bir yerində kəsiklər etmədən keçirilən əməliyyatlardan danışaraq ağciyər venasının ürəyə yox, diafraqma altına və qaraciyərə getməsi qüsurların müayinə və müalicəsində istifadə etdikləri üsulları tələbələrə izah edib.

Professor tələbələrə suallarını cavablandıraraq, gələcəyin həkimlərinə öz tövsiyələrini çatdırıb.

“Google” tərəfindən dünyanın ən güclü kompüterü yaradılıb

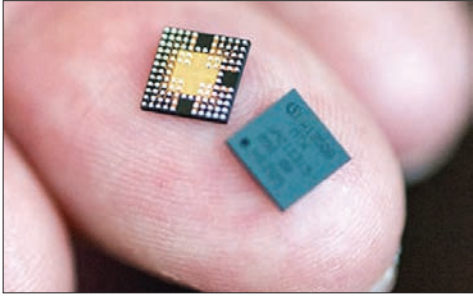
Samirə KƏRİMOVA

ABŞ-ın “Google” şirkəti hesablamaların sürətli aparılmasına görə, ən güclü superkompüter hesab edilən “IBM” korporasiyasına məxsus “Summit” superkompüterini üstələyən dünyanın ən güclü kvant kompüterini yaradıb. www.lenta.ru saytının məlumatında bildirilir ki, “IBM” qurğusu bir hesablamanın yerinə yetirilməsi üçün 10 min il tələb etdiyi halda “Google” kompüterini bunu 200 saniyə ərzində edib. Lakin “Google” kvant kompüterini hazırda yalnız bir texniki hesablamaya apara bilər. Şirkət nümayəndələrinin sözlərinə görə, qurğu praktiki tapşırıqların icrasına bir neçə ildən sonra hazır olacaq.

“Google” nümayəndələri kompüterini tam miqyaslı kvant hesablamaya prosesi yolunda mühüm dövr adlandırdılar. Onların proqnozuna görə, kvant kompüterlərinin gücünün artırılması “Mur” qanununda yer alan ədədi silsilə göstəricilərini dəfələrlə üstələyəcək.

Qeyd edək ki, kvant kompüter iş prinsipi adi kompüterlərdən fərqlənən və kvant mexanikası əsasında işləyən hesablayıcı qurğudur. Kvant kompüter ənənəvi bitlərin əvəzinə kubitlərdən istifadə edir.

Kvant kompüterin praktiki tətbiqi hələ ki, sübut edilməyib. Hesab edilir ki, kvant kompüter tranzistorların daim azalması şəraitində texnologiyaların inkişafı üçün fiziki maneələri aradan qaldıra bilər.

İstənilən yerdə yardım çağıracaq kiçik mayak

Britaniyanın “Infinite Media Dynamics” startapı dünyanın istənilən nöqtəsində fəlakət signalı verə biləcək xilasedici qadecet hazırlayıb. Onu işə salmaq üçün bir düyməni basmaq kifayətdir. “Hero” adlı qurğu müxtəlif ölkələrin hökumətləri tərəfindən maliyyələşdirilən və istifadəçilər üçün tamamilə ödənişsiz olan “Cosmos Sarsat” beynəlxalq sistemində qoşulub.

Bu, o deməkdir ki, qadecet GPS, İnternet və ya mobil rabitə olmadan belə işləyir. Koordinasiya mərkəzi ən yaxın xilasetmə qrupu ilə əlaqə saxlayana və onu istifadəçiyə yönləndənə qədər müəyyən vaxt tələb olunacaq. Bundan başqa, mərkəzin mütəxəssisləri öncədən tərtib edilmiş siyahıda adı qeyd olunan zərər çəkmiş yaxınlıqları xəbərdar edəcəklər. Əgər istifadəçi hərəkətsizdirsə, “Hero”-nın sensorları uzun müddət suda qalmanı, güclü zərərli qeydə alarsa, qurğu özü işə düşəcək. Yanlış həyəcan signalının qarşısını almaq üçün qadecet istifadəçini xəbərdar edəcək və signalın ləğv edilməsi üçün ona 49 saniyə verəcək. Bunu smartfon vasitəsilə 100 metrədən çox məsafədən də etmək mümkündür.

www.techcult.ru saytının məlumatına görə, qurğu germetikdir və 65 metrədən dərinlikdə sukeçirməzdir, 55-70 dərəcə Selsi temperaturda işləyir. Bir dəfə enerji ilə doldurulduqdan sonra onu işə saldıqda 24 saat işləyəcək. Duzqabı ölcüsündə olan mayakın çəkisi 65 qram təşkil edir və onun qiyməti hazırda 190 dollardır.

Artıq mürəkkəb geyimin rəngini dəyişdirə biləcək

Massaçusets Texnologiya İnstitutunun tədqiqatçıları xüsusi proqramın köməyiylə rəngləri dəyişdirə bilən, proqramlaşdırılan “PhotoChromoleon” mürəkkəbini yaradıblar. Alimlər qeyd edirlər ki, bu, məhsul istehsalına sərf olunan xərcləri azaltmağa imkan verəcək, istifadəçilər isə müxtəlif rənglərdə geyimlər almaqdan hər gün öz obrazını dəyişdirə biləcəklər.

www.hightech.fm saytının məlumatına əsasən, mütəxəssislər ayaqqabı, oyuncaq, telefon, avtomobil və s. kimi predmetlərə vurulan mavi, tünd qırmızı və sarı fotoxromik boyaları məhlula qarışdırıblar. Sonra obyekt ürtüklə birlikdə proyektor və ultrabənövşəyi işıq olan qutuya yerləşdirilir və burada öz rəngini dəyişdirə bilər.

İstifadəçilər rəngi və ya şablonu müxtəlif rənglərin aktivasiyası və deaktivasiyası üçün ultrabənövşəyi şüadan istifadə edən proqramda qarışırlar. Onlar təbii işıqlandırmaya əsaslanaraq və istifadəçi dizayndan narazıdırsa, hər şeyi silmək və prosesi yenidən başlamaq üçün ultrabənövşəyi şüadan istifadə edə bilər. Avtomobil ölçüsündə obyektlər üçün bu prosess 15-40 dəqiqə sərf oluna bilər.

“Xüsusi tipli boya bir çox fərdi dizayn variantını yaratmağa imkan verəcək. Bu isə istehsalın səmərəliliyini yüksəldəcək və tullantıların həcmi azaldacaq”, - deyərək layihə haqqında məqalənin aparıcı müəllifi İohana Cin qeyd edib.

Mürəkkəbin yaradılması üçün komanda əvvəl hazırladığı və 3D-çapın köməyiylə rəngi dəyişdirməyə imkan verən “ColorMod” sistemindən istifadə edib. Lakin bu halda hər bir piksel ayrı-ayrılıqda çap edilirdi. Buna görə də son nəticə çox aşağı ayırdetmə dəqiqliyində idi. Piksellər yalnız iki vəziyyətdə ola bilirdi, rəng qamması məhdudlaşdırılmışdı. “PhotoChromoleon” mürəkkəbləri isə yüksək ayırdetmə dəqiqliyinə malikdir və geniş rəng seçimi ilə fərqlənir.

Məktəblilər maarifləndiriliblər

Şakir CƏFƏROV

Xaçmazlı məktəblilər internet informasiya resurslarının zərərli təsirindən qorunmağın yolları ilə bağlı maarifləndirilib. Təhsil şöbəsinin redaksiyamıza daxil olan məlumata görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə “Regional Mediannın İnkişafına Yardım” İctimai Birliyi tərəfindən həyata keçirilən layihə çərçivəsində təhsil ocaqlarında təşkil olunan görüşlərdə yuxarı sinif şagirdləri, müəllimlər və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları iştirak ediblər.

Görüş zamanı internetdəki zərərli informasiyaların şagirdlərə təsiri haqqında danışılıb. Bildirilib ki, global internet şəbəkəsi və texnologiyaların sürətli inkişafını nəzərə alsaq, uşaqların zərərli informasiyalardan qorunması, həmçinin onların informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində maarifləndirilməsi ən aktual problemlərindəndir. Hazırda internet istifadəçiləri arasında məktəblilər üstünlük təşkil edir. Qeyd edilib ki, heç də hamı internetdən məlumat almaq, maariflənmək məqsədilə istifadə etmir. Xüsusilə yeniyetmə və məktəblilər zərərli informasiyaların, şiddət təbliğ edən görüntülərin təsiri altına tez düşür. Bu problemdən çıxış yolu şagirdlərlə maarifləndirici görüşlər keçirib, profilaktik söhbətlər aparmaqdır.

“Rayonda məktəblilərin (uşaqların) internet informasiya resurslarının zərərli təsirindən qorunması ilə bağlı təşəbbüslər” layihəsi çərçivəsində ilk görüş Kərim Məhərrəmov adına Xudat şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbdə təşkil edilib. Diskussiya və aktiv müzakirələr şəraitində keçən görüş şagirdlər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Maarifləndirici tədbirlərin rayonun digər təhsil ocaqlarında da təşkil nəzərdə tutulub. Həmçinin layihə çərçivəsində “ARB Günəş” telekanalında sosial videoqarx və proqramlar yayımlanacaq.

“Rayonda məktəblilərin (uşaqların) internet informasiya resurslarının zərərli təsirindən qorunması ilə bağlı təşəbbüslər” layihəsi çərçivəsində ilk görüş Kərim Məhərrəmov adına Xudat şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbdə təşkil edilib. Diskussiya və aktiv müzakirələr şəraitində keçən görüş şagirdlər tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb.

Maarifləndirici tədbirlərin rayonun digər təhsil ocaqlarında da təşkil nəzərdə tutulub. Həmçinin layihə çərçivəsində “ARB Günəş” telekanalında sosial videoqarx və proqramlar yayımlanacaq.

Maarifləndirici tədbirlərin rayonun digər təhsil ocaqlarında da təşkil nəzərdə tutulub. Həmçinin layihə çərçivəsində “ARB Günəş” telekanalında sosial videoqarx və proqramlar yayımlanacaq.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktorun müavini

Sarvan İbrahimov

538-21-55

Mühasibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6552, Sifariş 3256

Məsul nəvbətçi: E.Babayev

Etibarsız sayılır

Bakı Qızlar Universiteti tərəfindən 2011-ci ildə Qarayeva Tavat Nazir qızına verilmiş B-216349 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 50 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Şabanova Səadət Ələddin qızına verilmiş B-383893 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 246 nömrəli tam orta məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Umnova Yelena Viktor qızına verilmiş AK-155122 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti tərəfindən 2009-cu ildə Müqəddəmi Ruzbəy Cavanşir oğluna verilmiş B-156646 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəbrayıl rayon 10 nömrəli tam orta məktəbi 2011-ci ildə bitirmiş Əhmədova Türkan Heydər qızına verilmiş A-043015 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam Musiqi Kolleci tərəfindən 2017-ci ildə İsmayılova Aytən Etibar qızına verilmiş AA-089951 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 19 nömrəli tam orta məktəbi 1987-ci ildə bitirmiş Səfərov İlqar Rəsul oğluna verilmiş (attestatin seriya nömrəsi qeyd edilməmişdir) attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti nəzdindəki Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleci tərəfindən 2018-ci ildə Həsənova İlahə Həşim qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz şəhər M.Babayev adına 1 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Heydəröy Kamran Əhliman oğluna verilmiş A-329220 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti nəzdində Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleci tərəfindən 2018-ci ildə Həsənova İlahə Həşim qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Cəmilov Polad Azər oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2008-ci ildə Məmmədova Səvdə Rəşid qızına verilmiş BB-I-006899 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Quba Dövlət Sosial İqtisad Kolleci tərəfindən 2011-ci ildə Turabova (Dadaşova) Səbuhe Fikrət qızına verilmiş AA-017674 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 212 nömrəli tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Əhmədov Nəriman Pərviz oğluna verilmiş E-147125 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 76 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Nəsimov Abil Sədrəddin

oğluna verilmiş 165665 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 282 nömrəli tam orta məktəbi 2016-cı ildə bitirmiş Teymurlu Məhəmməd Etibar oğluna verilmiş A-507449 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Qızlar Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Nəcəfli Nuray Nəcəf qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon 56 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2002-ci ildə bitirmiş Məmmədov Ramil Musa oğluna verilmiş 524446 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 286 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Xəlilov Xəlil Mustafa oğluna verilmiş A-656396 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəbrayıl rayon Şıxlar kənd tam orta məktəbini 2001-ci ildə bitirmiş Quliyeva Pərvanə Nəcəf qızına verilmiş A-573230 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Bədəlan kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş Eyvazov Abdulla Cəlil oğluna verilmiş B-441938 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qusar şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Xanbabayev Emin Vaqif oğluna verilmiş A-000620 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qusar rayon Kirig kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1998-ci ildə bitirmiş Ağakəşiyev Rəşad Sadif oğluna verilmiş B-169942 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qusar şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2016-cı ildə bitirmiş Məcidova Elvina Elşən qızına verilmiş A-670191 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

“Azərıtifaq”ın Bakı Biznes və Kooperasiya Kolleci tərəfindən 2009-cu ildə Ağayeva Ramilə Mirdamət qızına verilmiş BB-II-097752 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2004-cü ildə Həsənov Elnur Rasim oğluna verilmiş AB-II-110301 nömrəli diplom və diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 327 nömrəli tam orta məktəbi 2019-cu ildə bitirmiş Səfərlı Kenan Rəhman oğluna verilmiş E-210726 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 280 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2009-cu ildə bitirmiş Məmmədova Sona Məhəmməd qızına verilmiş A-760955 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İnşaat Texnikumu tərəfindən 1993-cü ildə Abbasov Elçin Zabit oğluna verilmiş PT-I-126450 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli rayonu Sarıxanlı kənd 2 nömrəli orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Xankəşiyeva Əsmər Eldəniz qızına verilmiş B-211983 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Oğuz şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Cüməyeva Səvdə Maarif

qızına verilmiş A-051947 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2002-ci ildə Osmanova Günay Əbdülbəy qızına verilmiş A-097404 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADNSU-nun nəzdində Bakı Neft Energetika Kolleci tərəfindən 2018-ci ildə Qələndərov Sultan Cəmil oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kolleci (keçmiş Bakı Sənaye-Pedaqoji Kolleci) 1999-cu ildə bitirmiş və 2000-ci ildə Bəxşəliyev Şahin Şirməmməd oğluna verilmiş AB-II-061331 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Sadıqov Ceyhun Rəhim oğluna verilmiş A-116268 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Yardımlı rayonu Dağüzü kənd tam orta məktəbini 2017-ci ildə bitirmiş İsmayılzadə Elşən Sakit oğluna verilmiş E-039168 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 82 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş İsmayılov Kazım Kərəm oğluna verilmiş A-402178 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 1996-cı ildə Məmmədov Elşad Cümşüd oğluna verilmiş AB-I-021660 nömrəli diplom və 1997-ci ildə verilmiş 000968 nömrəli internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyleqan rayonu Yuxarı Aran kənd tam orta məktəbini 2005-ci ildə bitirmiş Məmmədov Elvin Səxavət oğluna verilmiş B-174678 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 165 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2006-cı ildə bitirmiş Mənsimova Fidan Əlvən qızına verilmiş A-430244 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 31 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1990-cı ildə bitirmiş Muradov Mehman Xankəşiyev oğluna verilmiş A-733762 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolu Liseyi tərəfindən 2017-ci ildə Xankəşiyev Rəhman Nəriman oğluna verilmiş A-092534 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göygöl rayon Çaykənd kənd tam orta məktəbini 2012-ci ildə bitirmiş Vəliyeva Rəqsanə Ehtiram qızına verilmiş A-601777 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 47 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Bağirova Nəzərəliyev oğluna verilmiş A-313814 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Yusifli Əşrəf Rəhman oğluna verilmiş A-020792 nömrəli bakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

"Belçikada müsabiqədənkənar təhsil almaq hüququ qazandım"

Canel Nəcəfli: "Bir arzum var: skripkamin sədalari Şuşadan gəlsin!"

Oruc MUSTAFAYEV

İstedad və əməksevərlik insanı zirvəyə aparar deyib aqillər. Bu yol heç də həmişə rahat və uğurlu olmur. Uğura aparın yol insandan məqsədyönlü fəaliyyət, bilik və bacarıq, əmək və istedad tələb edir. Müsahibimiz gənc istedad, musiqi sahəsində uğurlarına görə ötən tədris ilində Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə müsabiqədənkənar Bakı Musiqi Akademiyasının tələbəsi adını qazanan, həm də Çexiya Konservatoriyasında əyani təhsil alan Canel Nəcəfli. Onun beynəlxalq musiqi müsabiqələrində dünyanın nüfuzlu münisflərini heyrətləndirən uğur yolu necə başlayıb? Onda musiqiyə sevgi necə yaranıb? Özü bu barədə danışacaq:

- Musiqi, ən əsası genetik vətənim Şuşa olduğu üçün yaqın mənə çox yaxın və əzizdir. Ümumiyyətlə, ailəmədə hər kəsin musiqiyə böyük həvəsi, marağı vardır. Rəhmətlik babam Tofiq Abdullayev qamton ustası olub, Əminə Dilbazinin triosunda işləyib, vaxtilə Kremlə, "Neft daşları" dekadasında çıxışlar edib. 3 yaşından etibarən dahi bəstəkarımız Üzeyir bəy Hacıbəylinin yazdığı və Müslüm Maqoməyevin ifasında "Sevgili canan", "Sənsiz" kimi romanlarını, gözəl bəstəkar Asəf Zeynallının, çox cazkar səsə malik Bülbülün ifasında "Öl-

dədir məşğul olmuram. III sinfin sonlarından V sinfədək sevimli dirijorumuz, məktəbimizin direktoru, Xalq artisti Teymur Göyçəyevin "Tutti" Dövlət Uşaq Orkestrində və V sinfin axırlarından ötən il kimi Dövlət Gənclər Orkestrinin üzvü, I skripkaçıların konsertmeystrisi oldum. Musiqi fənləri olan solfecio və harmoniya dərslərini mənə sevdirdiklərinə görə Gülnarə xanıma və bütün məktəbin sevimlisi olan Kəmalə xanıma, piano müəlliminim Nəzirə xanıma minnətdarlığımı bildirirəm.

Musiqiçi kimi yetişməyimə görə müəllim-

həyəcanlı bir müsabiqədə keçirdiklərim haqda təəssüratlarını bölüşmək istədim. X sinifdə oxuyarkən, "Grumiaux" Beynəlxalq müsabiqəsində iştirak etməyi qərarlaşdıq. Sevimli müəllimim, professor Fatimə İdyatulina ilə məsləhətləşdikdən sonra bir neçə ay ərzində tələb olunan program üzrə işə başladım. Əslində bu cür müsabiqədə yer almağa yox, hətta finala keçməyə ümidim yox idi, belə ki, son illər bu müsabiqəyə dünyanın dörd bir yanından, Avropadan, ABŞ-dan, hətta Yaponiyadan çox güclü, virtuoz skripka ifaçıları qatılırlar. Mən birinci turda çıxış etdim və münisflərin müzakirəsindən sonra adımın çəkildiyini eşitdikdə sevincimin hədd-hüdudu olmadı. İlk olaraq müəllimim Fatimə xanıma və nəvəm Solmaz xanıma zəng vurub sevincimi bölüşdüm. Mənim qrupumda 17 nəfər iştirak edirdi, finala çıxmaq artıq qələbə demək idi. 2 gün sonra mən finalda çıxış etməli idim. Filip adlı piano müşayiətim var idi. Əllərim həyəcədən əsdiyindən və çox soyuq olduğundan, əlcəklərini mənə verdi və rahat olmağı, artıq qalib olduğumu dedi və yer tutmaq barədə yox, yalnız duyğulu, gözəl ifa barədə düşüncəmi tövsiyə etdi. Anam da mənə digər tərəfdən dəstəkləyirdi,

"Möcüzələrə inanıram"

- Gənc musiqiçi kimi hansı plan və arzularınız var?

- Ümid edirəm ki, dinləyici auditoriyam daha da artacaq və Azərbaycanın bayrağını təkcə Polşada, Belçikada, Çexiyada deyil, digər ölkələrdə də qaldıracağam. Bir arzum var: skripkamin sədalari genetik vətənim Şuşadan gəlsin! Şuşanı görməyəm də, oranı çox sevirəm və ümid edirəm ki, çox keçmədən, arzularım reallaşar. Bu, bütün Azərbaycanın və Azərbaycansevərlərin başlıca arzusudur.

Azərbaycanda istedadlı gənclərə yaradılan imkan və şəraitə görə Prezident İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban

xanım Əliyevaya minnətdarlığımı bildirirəm. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın və onun siyasətində dövlətimizin diqqət və qayğısını hər zaman hiss edirik. Bu gün Azərbaycan mədəniyyətinin qazandığı uğurlar birinci xanım Mehriban Əliyevanın adı ilə bağlıdır. Biz gənclər məhz əldə etdiyimiz nailiyyət və uğurlarda Mehriban xanımın da payı olduğunu etiraf edirik.

Gələcəkdə tanınmış skripka ifaçısı olmaq, Vyannın möhtəşəm zalında Vyana Ştraus orkestrinin müşayiəti ilə ifalar etmək... Əlçatmaz görünərsə də, bu, mənim arzum, hədəfimdirdir.

Möcüzələrə inanıram, çünki hədəflərimə ciddi yanaşmış, inamla çalışmışam.

kəm" romansını və sair bu kimi zövqlü ifaları dinləyir, onları çox sevirdim, hətta gəlinciklərimlə bu musiqilərin sədalari altında rəqs də edirdim. 8-9 yaşlarında Sevil xanım Əliyevanın "Ana" mahnısını anamın ad günündə ifa etmişdim. Mənim 2,5 yaşım var idi, anam mənə nə oynacağı almağını soruşmuşdu, mən demişdim, "mama, mənə şirkiyə al" (o zaman skripka sözünü tam deyə bilmirdim) və anam da aldı. Sözsüz ki, bu, oynacaq idi, amma illər keçdikdən sonra Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinə gedəndə heç kəs gözlemirdi ki, mən skripkani seçəcəyəm. Ailəmə düşünürdü ki, pianoçu olaram, lakin mən skripkani seçdim və gördüyünüz kimi bu günədək aletimi sevir, ona bağlı və sadıq qalmışam.

"Oqtay Zülfüqarov 4 yaşma mahını yazmışdı"

- Musiqiçi kimi yetişməyinizdə kimlərin dəstəyini qeyd edərdiniz?

- 2004-cü ilin sentyabrından nəvəm Solmaz xanım mənə uşaqların dostu, mərhum bəstəkar, Xalq artisti Oqtay Zülfüqarovun yaratdığı "Aysel" teatrına yazdırdı və mütəmadi olaraq ora aparırdı. Orada biz müxtəlif səhnəciklər oynayır, çoxlu uşaq mahnıları ifa edirdik. Hətta Oqtay müəllim 4 yaşında ad günümə "Canel-dir adım" mahnısını da yazmışdı. 5 yaşında Konservatoriyanın nəzdində İrina Nəcəfliyəvannın piano dərslərinə yazıldım. Qısa bir zamanda maraqlı əsərlər ifa etməyi öyrəndim. İrina xanım mənə anama, nəvəmə çox tərifləyirdi. Lakin məktəbdə skripka aləti üzrə ifaçılığa başladım. Skripka üzrə ilk müəllimlərim Əməkdar müəllim İlham Ağayeva, Cəmilə Əskərzadə olub, hazırda isə Əməkdar müəllim, professor Fatimə İdyatulina. III-VI siniflərdə mərhum bəstəkarımız Arif Məlikovun tələbəsi olan Ayaz Qəmbərlinin bəstəkarlıq sinfinə qatıldım. Bəstələdiyim 4 əsər vardır. 2012-ci ildə Bülbül adına məktəbin təşkil etdiyi və şəxsən Arif müəllimin də iştirakçısı olduğu konsertdə öz əsərimlə çıxış etdim. Vaxt məhdudluğu üçün bəstəkarlıqla bir müd-

lərimdən, gözəl musiqi təhsili aldığım Bülbül məktəbindən savayı anama, nəvəmə minnətdaram.

- Siz bir çox musiqi festivallarında iştirak etmişiniz? Hansı müsabiqə sizin üçün daha yaddaqalan olub?

- 2015-ci ildə ilk dəfə Polşada "Karavan kulturu" festival-müsabiqəsində iştirak etdim və I yeri qazandım. Məhz ondan sonra mənə özünəinam, səhnədən qorxmamaq və sair bu kimi hissələr yaranmağa başladı. Festivalın açılışında iştirakçıların cəmi 2 ifası seçilmişdi, onlardan biri mənim ifa etdiyim Arif Məlikovun "Məhəbbət əfsanəsi" baletindən "Gözəlliklə vida səhnəsi" əsəri oldu. 2016-cı ildə "Rodniki duşi" adlı Respublika festival-müsabiqəsində I yeri tutdum. Həmin il (Moskva dostları qarşılıyır) Spivakov festivalına skripkaçılar arasında sənəd və ifasını yollayanlardan yeganə mənə seçildilər və orada iştirak etdim. Çıxışım Kolomanski adlanan qədim qoruq-muzeydə oldu və alqışlarla qarşılandı. Azərbaycanın Rusiyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Polad Bülbüloğlu gözəl gül dəstəsi yollamışdı. Daha sonra Gürcüstanla Azərbaycanın birgə keçirdikləri Beynəlxalq müsabiqədə I-cı yeri layiq görüldüm. 2017-ci ilin martında "Testene de Art" adlı müsabiqə mənə daha bir birincilik qazandırdı. Ən həyəcanlı, mötəbər, yaddaqalan müsabiqələrdən isə 2018-ci ilin 28 mart - 2 aprel tarixlərində Brüsseldə keçirilən "Grumiaux" (keçmiş adı "Bravo") Skripkaçıların XI Beynəlxalq müsabiqəsi və aprelin 6-da ümummilli lider Heydər Əliyevin 95 illiyinə həsr edilmiş III Respublika müsabiqəsi oldu. Belçikada əldə etdiyim diplom mənə Bakı Musiqi Akademiyasında müsabiqədənkənar təhsil almaq hüququ verdi. Bu mənə, ailəmə, bizi həqiqətən sevənləri çox sevindirdi.

"Fəxr edirəm ki, laureatlar yetişdirən müəllimim vardır"

- Sizə uğur qazandıran "Grumiaux" müsabiqəsi barədə danışardınız...

- Əlbəttə, qərrib bir yerdə təşkil olunan çox

mənə inandığını və nəticənin necə olacağını düşünməməyimi, ürəklə, sanki özün üçün çıxış edərsən, sən artıq qalibsən, bu cür auditoriya qarşısında çıxış etmək özü artıq qələbə deməkdir deyərək duaları ilə mənə səhnəyə yola saldı. Mən Vyetanın konsertini ifa etdim. Məndən sonra daha 2 iştirakçı qalmışdı. Həmin gözlemə anları sanki illər kimi hiss edilirdi. Nəhayət, münisflər müzakirəyə gedəndə, anama dedim ki, bu yapon qızın və digərlərinin qarşısında çətin ki, mənə yer verərlər. Anam mənə qucaqladı və mənə inandığını dedi. Qaliblərin qarşısında mənim də adım çəkiləndə anlama qucaqlaşmışam çox kövrəldim. Sevincimədən danışıqda bilmədik, amma müəllimim dərhal xəbər verməli idik. Anam birtəhər özünü toparladı, həm müəllimim, həm də nəvəmlə telefonda danışdı. Onlar Azərbaycanda, biz isə Belçikada bu sevinci yaşadıq. Allahımdan çox razıyam. Fəxr edirəm ki, ətrafımda anam, nəvəm kimi dost-qonşuları və Fatimə xanım kimi gözəl, istedadlı, işində canını qoyan, laureatlar yetişdirən müəllimim vardır.

"Dörd ölkədən təhsil almağa dəvət aldım"

- Hazırda Çexiya Konservatoriyasında təhsil alırsınız. Buna necə nail oldunuz?

- Belçikadakı çıxışmdan sonra "Grumiaux" müsabiqəsinin münisflər heyətindən dördü mənə öz ölkəsinə oxumağa təklif və dəvət etdi. Mən həm bir ifaçı, həm də müəllim kimi çox istedadlı skripkaçı olan Konservatoriyanın professoru Roman Fedçuk və Çexiya Konservatoriyasını seçdim. Bu ilin yanvar ayında qəbul imtahanında iştirak etdim və 25 bəldən 25 bal yığdım, qəbulda iştirak edən 24 nəfərin içində ilk beşlikdə idim. Ana vətənim Azərbaycanı hədsiz sevdiyim üçün, onu tam tərk etmək istəmədim və Bakı Musiqi Akademiyasının İfaçı üzrə qiyabi təhsilini seçdim. BMA-ya müsabiqədənkənar qəbul olundum. Hazırda Çexiya Konservatoriyasının əyani və BMA-nın qiyabi təhsili üzrə I-cı kurs tələbəsiyəm.

Beynəlxalq münisflər azərbaycanlı tələbə haqqında

Muhammedjan Turdiyev (Türkiyə) "Grumiaux" müsabiqəsinin münisfi:

- "Grumiaux" yarışmasında Canelin ifası hamımıza çox gözəl təəssürat bağışladı. Onun aydın musiqi və skripka qabiliyyəti var. Perspektiv görünür və ümid edirəm ki, yaxın gələcəkdə özünü musiqi dünyasında tanıdacaq.

Roman Fedçuk (Çexiya) Canelin indiki cənəbi müəllimi:

- Canelə ilk tanışlığımız Brüsseldəki "Grumiaux" müsabiqəsində oldu. Canel çox kövrək bir qız kimi görünürdü və ifası belə gözəlməz, tam temperamentli, daqiq, lakin zəngin idi. Məqsədyönlü, lakin çox böyük perspektivə malik valehedici ifa. Bu il Caneli öz sinfimdə salamlamaq mənə çox xoş oldu, qarşıda bizi maraqlı və məhsuldar işlər gözləyir və gələcəyə böyük ümid və sevinclə baxıram. Canelin isə mütləq parlaq və uğurlu gələcəyi var. Gələcəkdə onu tək-cə gözəl bir skripkaçı deyil, eyni zamanda gözəl musiqiçi kimi görürəm və bunu ürək-dən arzularıram.

İqor Tkaçuk (Belçika) "Grumiaux" müsabiqəsinin münisflər heyətinin sədri:

- Düşünürəm ki, Canel kimi tələbələr üçün yaxşı müəllim olmaq çətin deyil. Onun məqsədyönlü, əziyyəti və çalışqanlıq skripka ifasında istədiyi nəticəni asanlıqla əldə etməyə kömək edir. Heç kimə sirs deyil ki, musiqi alətində ifa edən şəxs özünün duyğu və emosional hissələrini ifadə edir. Canelə gəldikdə, bu hissələrin dərinliyi və səmimiyyəti dinləyiciləri cəlb edir və bir sənətçi kimi ona inanmağa məcbur edir. Bununla yanaşı, o, skripkaçı üçün ən vacib keyfiyyətlərdən olan səsini gözəlliyini hiss etmək qabiliyyətinə malikdir. Və bu rəngarəng palit-

ra onun ifasını daha da rəngarəng və maraqlı edir. Sözlərimin təsdiqi, münisflər heyətində olduğum Beynəlxalq "Grumiaux" Skripka müsabiqəsində əminliklə əldə etdiyü mükafatdır.

Nazim Azadoglu (Türkiyə) Azad Əliyev adına I Beynəlxalq Violinçilər Müsabiqəsinin Münisflər Heyətinin üzvü:

- Azad Əliyev adına I-cı Beynəlxalq Violinçilər Müsabiqəsində doğma Bülbül adına məktəbin şagirdlərinin bir ulduz kimi parladığını görmək şəxsən mənə böyük bir hədiyyə oldu. Xüsusilə onlardan biri - gənc Canel Nəcəfli mənim yaddaşıma həkk olundu. Canel 17 yaş olmasına baxmayaraq, özünə xas interpretasiyası ilə bizləri heyretləndirdi, öz yaş qrupunda laureat adına layiq görüldü. Musiqi ənənələri ilə zəngin Respublikamızda yeni istedadlar kəşf etmək və yeni adların yüksəlişini görmək mənə bir musiqiçi kimi hər zaman sevindirir. Fədakar əməyinə görə Canelin müəllimi Fatimə İdyatulina öz dərin minnətdarlığını bildirirəm. Canelə də qələbələrini və yaradıcılıq müvəffəqiyyətlərini davamını arzularıram. Qoy belə ulduzlardan musiqi səmalarında daha çox olsun!

Fabio Lamborghini, İtaliyadan olan münisfi:

- Canel Nəcəfli ilə Bakıda "Testene Art" musiqi yarışmasında tanış oldum. Onun çox yüksək səviyyədə məharətli ifa etdiyi musiqi çıxışlarını hamımız yüksək dəyərləndirdik və onun parlaq bir musiqi gələcəyi üçün potensialının olmasını düşünürük. Müsabiqədə 15 yaşlı Canelin kubokunu və medalını şəxsən ona təqdim etmişəm. Ən qısa zamanda mükəmməl və maraqlı çıxışlarını bir daha görməyə ümid edirəm.